

VAPAAUS, ERIARVOISUUS, ALKUKANTAISUUS JA TYÖNJAKO

Murray N. Rothbard

I.

Jos ihmiset olisivat muurahaisten kaltaisia, ihmisten vapautteen ei olisi mitään kiinnostusta. Jos yksilölliset ihmiset, kuten muurahaiset, olisivat yhdenmukaisia, vaihtokelpoisia, ilman erityisiä omia persoonallisuuden piirteitä, tällöin kuka välittäisi olisivat he vapaita vai eivät? Tosiaankin, kuka välittäisi olisivatko he elossa vai kuolleita? Ihmisrodun ihanuus on sen jokaisen yksikön ainutkertaisuudessa, tosiasiaa että jokainen henkilö, vaikkakin muiden kanssa samanlainen monilla tavoin, omaa täydellisesti yksilöllisen persoonallisuuden.

Tosiasia jokaisen henkilön ainutlaatuisuudesta – tosiasia etteivät mitkään kaksi henkilöä voi olla täysin vaihtokelpoisia keskenään – tekee jokaisesta ihmisestä korvaamattoman ja saa meidät välittämään siitä, onko hän elossa vai kuollut, onko hän onnellinen tai alistettu. Ja lopulta on tosiasia, että nämä ainutlaatuiset persoonallisuudet tarvitsevat vapautta täyteen kehittymiseensä, josta koostuu eräs vapaan yhteiskunnan pääargumenteista.

Ehkäpä on olemassa maailma, jossa älykkäät olennot muodostuvat kokonaan jonkinlaisessa ulkoisesti määritetyissä häikeissä ilman tarvetta sisäiseen oppimiseen tai yksilöiden omiin valintoihin. Mutta ihminen on välttämättömästi eri tilanteessa. Ihmisyksilöt eivät synny tai muodostu täysin kehittyneen tietämyksen, arvojen, tavoitteiden tai persoonallisuuden kanssa; he kaikki joutuvat muodostamaan omat arvonsa ja päämääränsä, kehittämään persoonallisuuttaan ja oppimaan itsestään ja ympäröivästä maailmasta. Jokainen ihminen tarvitsee vapautta, liikkuma-alaa muodostaakseen, kokeillakseen ja toimiakseen omien valintojensa pohjalta hänen oman persoonallisuutensa kehittymiseksi. Lyhyesti sanottuna hänen tulee olla vapaa ollakseen täysin ihminen.

Tavallaan jopa kaikkein jähmettyneimmät ja totalitaariset sivilisaatiot ja yhteiskunnat ovat sallineet vähintäänkin hiukan liikkumavaraa yksilölliselle valinnalle ja kehitykselle. Jopa kaikkein järkkymättömimmät hirmuvallat ovat joutuneet sallimaan ainakin vähän ”tilaa” valinnanvapaudelle, joskin ainoastaan yhteiskunnallisten sääntöjen välistä. Mitä vapaampi yhteiskunta, luonnollisesti sitä vähemmän

yksilöiden toimintaan on puututtu, ja sitä suurempi on jokaisen yksilön kehityksen laaja-alaisuus. Mitä vapaampi yhteiskunta, tällöin sitä suurempi vaihtelevuus ja erilaisuus vallitsee ihmisten kesken, sillä sitä täydellisimmin on jokaisen yksilön ainutlaatuisesti yksilöllinen persoonallisuus kehittynyt.

Toisaalta mitä despoottisempi yhteiskunta, sitä enemmän yksilön vapaudelle on rajoituksia, sitä enemmän on yhtenevyyttä ihmisten välillä ja sitä vähemmän monimuotoisuutta, ja sitä vähemmän on jokaisen ihmisen ainutlaatuinen persoonallisuus kehittynyt. Siten perustavanlaatuisessa merkityksessä despoottinen yhteiskunta estää sen yksilöitä olemasta täysin ihmisiä.[1]

Jos vapaus on välttämätön ehto yksilön täydelle kehittymiselle, se ei ole missään nimessä ainoa edellytys. Yhteiskunnan itsessään tulee olla riittävästi kehittynyt. Esimerkiksi kenestäkään ei voi tulla luovaa fyysikkoa autiolla saarella tai alkukantaisessa yhteiskunnassa. Sillä talouden kasvaessa avoimien valinnanmahdollisuuksien määrä tuottajille ja kuluttajille jatkaa moninkertaistumistaan merkittävästi.[2] Lisäksi ainoastaan yhteiskunnalla, jonka elintaso on merkittävästi hengissä pysymisen tasoa ylempänä, on varaa pyhittää merkittävä osa resursseistaan tietämyksen lisäämiseen sekä kehittämään lukuisa määrä tuotteita ja palveluita pelkän selviytymistason yläpuolella. Mutta on olemassa toinen syy, miksi jokaisen yksilön luovien voimien täydellinen kehittyminen ei voi tapahtua primitiivisessä tai alikehittyneessä yhteiskunnassa, ja se on laajalle levinneen työnjaon välttämättömyyden takia.

Kukaan ei pysty kehittämään täysin voimiaan mihinkään suuntaan ilman *erikoistumista*. Alkukantaisella heimon jäsenellä tai maanviljelijällä, sidottuna selviytyäkseen loputtomaan erilaisten tehtävien kiertävään rutiiniin, ei olisi aikaa tai resursseja kehittää jotain erityistä mielenkiinnon aihetta täyteen potentiaaliinsa. Hänellä ei ole tilaa erikoistumiselle, kehittää sitä aluetta, jossa hän on parhaimmillaan tai sitä josta hän on eniten kiinnostunut. Kaksisataa vuotta sitten Adam Smith toi esiin, että työnjaon kehittäminen on olennaista minkä tahansa talouden kaikkein primitiivisimmän tason yläpuolelle kehittymiselle. Välttämättömänä ehtona minkä tahansa tasoiselle kehittyneelle taloudelle, työnjako on myös edellytys minkä tahansa sivistyneen yhteiskunnan kehitykselle. Filosofi, tiedemies, rakentaja tai kauppias –

kukaan heistä ei pystyisi kehittämään näitä kykyjä tai taitoja, jos hänellä ei olisi tilaa erikoistumiselle. Lisäksi kukaan ihminen, joka ei elä yhteiskunnassa nauttien laajasta työnjaosta, ei pysty hyödyntämään potentiaaliensa täydessä mitassa. Hän ei pysty keskittämään voimiaan alueeseen tai tutkimuskohteeseen, ja kehittämään tätä tutkimuskohdetta ja mentaalisia kykyjään. Ilman mahdollisuutta erikoistua siihen missä hän on parhaimmillaan, kukaan yksilö ei voi kehittää voimiaan täyteen mittaansa; siten yksikään ihminen ei voi olla täysinäisesti ihminen.

Vaikka jatkuvaa ja edistyvää työnjakoa tarvitaan kehittyneeseen talouteen ja yhteiskuntaan, tällaisen kehityksen laajuus minä tahansa ajanhetkenä rajoittaa erikoistumisen astetta, jonka mikä tahansa talous mahdollistaa. Sen vuoksi fyysikolle tai tietokoneinsinöörille ei ole sijaa alkukantaisella saarella; nämä taidot olisivat ennenaikaisia olemassa olevan talouden asiayhteydessä. Kuten Adam Smith asian ilmaisi, ”markkinoiden laajuus rajoittaa työnjakoa.” Taloudellinen ja yhteiskunnallinen kehitys ovat siten molemminpuolisesti vahvistava prosessi: markkinoiden kehitys sallii laajemman työnjaon, joka puolestaan mahdollistaa markkinoiden laajenemisen yhä lisää.[3]

Jos markkinoiden ulottuvuus ja työnjaon laajuus ovat keskinäisesti vahvistuvia, niin samoin on myös työnjako sekä yksilöllisten intressien ja kykyjen moninaisuus ihmisten kesken. Samoin kuin yhä laajempaa työnjakoa tarvitaan antamaan täysi ulottuvuus jokaisen yksilön kyvyille ja voimilla, vastaavasti tämän jaon olemassaolo on riippuvainen ihmisten luontaisesta erilaisuudesta. Sillä työnjaolle ei olisi lainkaan mitään ulottuvuutta, jos kaikki ihmiset olisivat yhdenmukaisia ja vaihtokelpoisia. (Lisäehto työnjaon ilmaantumiselle on luonnonvarojen erilaisuus; tietyt maa-alueet maapallolla eivät ole myöskään vaihtokelpoisia keskenään.) Lisäksi ihmiskunnan historiassa tuli pian selväksi, että työnjakoon perustuva markkinatalous oli syvästi *yhteistoiminnallinen*, ja että tällainen jako moninkertaisti valtavasti tuottavuutta ja siten jokaisen yhteiskuntaan osallistuvan henkilön vaurautta. Taloustieteilijä Ludwig von Mises esitti asian hyvin selkeästi:

”Historiallisesti työnjako perustuu kahteen tosiasiaan luonnosta: ihmisten kykyjen epätasa-arvoisuuteen ja ihmisen elämän ulkoisten olosuhteiden erilaisuuteen maailmassa. Nämä tosiasiat ovat todella yksi: Luonnon moninaisuus, joka ei toista itseään, vaan luo maailmankaikkeuden

äärettömässä, ehtymättömässä moninaisuudessa....

Nämä kaksi olosuhdetta ... ovat tosiaankin lähes pakottamassa ihmiskunnalle työnjaon. Vanhat ja nuoret, miehet ja naiset tekevät yhteistyötä laittaen ominaiseen käyttöön heidän erilaiset kykynsä. Tässä on myös maantieteellisen työnjaon alkio; miehet menevät metsästämään ja naiset kaivolle hakemaan vettä. Jos kaikkien yksilöiden voimat ja kyvykkyudet sekä tuotannon ulkoiset olosuhteet olisivat olleet yhtäläiset kaikkialla, ajatusta työnjaosta ei olisi koskaan syntynyt ... Yhteisöllistä elämää ei olisi syntynyt ihmisten kesken yhtäläisten luonnollisten kykyjen maailmassa, joka olisi maantieteellisesti yhdenmukainen....

Sen jälkeen kun työtehtävät ovat jakautuneet, jako itsessään saa aikaan erottavan vaikutuksen. Työn jakautumisen tosiasia mahdollistaa yksilöllisten taitojen jatkokehittämisen ja siten yhteistoiminta tulee yhä tuottavammaksi. Yhteistyön kautta ihmiset pystyvät saavuttamaan sellaista, joka olisi ollut heille yksilöinä mahdotonta....

Työnjaossa tapahtuvalla työn suuremmalla tuottavuudella on yhdistävä vaikutus. Se saa ihmiset pitämään toisiaan kumppaneina yhteisessä ponnistelussa hyvinvointiin, enemmän kuin kilpailijoina kamppailussa eloonjäämisestä.”[4]

Siten vapautta tarvitaan yksilön kehitykselle, ja tällainen kehitys on myös riippuvaista työnjaon laajuudesta ja elintason korkeudesta. Kehittynyt talous tekee tilaa, ja rohkaisee, valtavasti suurempaan yksilön voimien erikoistumiseen ja kukoistukseen kuin alkukantainen talous pystyy, ja mitä suuremmassa asteessa tällaista kehitystä tapahtuu, sitä laajempi ulottuvuus on jokaiselle yksilölle.

Jos vapaus ja markkinoiden kasvu ovat molemmat tärkeitä jokaisen yksilön kehitykselle ja siten moninaisuuden hedelmällisyydelle ja yksilöllisille eroille, silloin on olemassa kausaalinen suhde vapauden ja talouskasvun välillä. Sillä juuri vapaus, henkilöiden välisten rajoitusten rajallisuus tai väliintulon puuttuminen, mahdollistaa talouskasvun ja siten markkinatalouden ja työnjaon kehittymisen.

Teollinen vallankumous ja siitä aiheutuva ja seurannut lännen taloudellinen kasvu olivat tulosta sen suhteellisesta vapaudesta yrittäjyydelle, keksinnöille ja innovaatioille, liikkuvuudelle ja työvoiman kehittymiselle. Verrattuna yhteiskuntiin muissa paikoissa ja aikoina, 1700- ja 1800-lukujen läntistä Eurooppaa ja Yhdysvaltoja leimasi paljon suurempi yhteiskunnallinen ja taloudellinen vapaus – vapaus liikkua, sijoittaa, työskennellä ja tuottaa – turvassa paljolta valtion häirinnältä ja väliintulolta. Verrattuna valtion rooliin muualla, sen rooli näinä vuosisatoina lännessä oli erittäin minimaalinen.[5]

Sallimalla täyden ulottuvuuden investoinneille, liikkuvuudelle, työnjaolle, luovuudella ja yrittäjyydelle vapaa talous siten luo olosuhteet nopealle taloudelliselle kehitykselle. Vapaus ja vapaat markkinat, kuten Adam Smith hyvin toi esille, luovat ”kansakuntien varallisuuden.” Siten vapaus johtaa taloudelliseen kehitykseen, ja molemmat näistä olosuhteista puolestaan moninkertaistavat yksilöllisen kehityksen ja yksilön voimien paljastumisen. Siten kahdella ratkaisevalla tavalla vapaus on perusta; ainoastaan vapaa ihminen pystyy täysin yksilöllistymään ja sen vuoksi olemaan täysin ihminen.

Jos vapaus johtaa laajenevaan työnjakoon ja yksilöllisen kehityksen täyteen laajuuteen, se johtaa myös kasvavaan väestöön. Samoin kuin työnjakoa rajoittaa markkinoiden laajuus, niin kokonaisväestömäärää rajoittaa kokonaistuotanto. Eräs silmiinpistävästä teollisen vallankumouksen tosiasioista ei ole ollut pelkästään mahtava elintason nousu kaikille, vaan myös tällaisen ylenpalttisen elintason toteuttamiskelpoisuus merkittävästi suuremmalla väestömäärälle. Pohjois-Amerikan maa-alue kykeni elättämään ainoastaan noin miljoonaa intiaania 500 vuotta sitten, ja sitäkin pelkästään vain lähes selviytymistasolla. Vaikka jos haluaisimme hävittää työnjaon, emme pystyisi tekemään niin, ilman kirjaimellisesti pyyhkäisemättä pois laajaa nykyisen maailman väestömäärän enemmistöä.

II.

Teimme johtopäätöksen, että vapaus ja siihen liittyvä työnjaon laajeneminen ovat elintärkeitä jokaisen yksilön kukoistukselle sekä yhtä lailla maailman väestön valtavan enemmistön kirjaimelliselle selviytymiselle. Siten meitä tulee huolestuttaa suuresti, että viimeisenä kahtena vuosisatana on syntynyt mahtavia yhteiskunnallisia liikkeitä, jotka ovat omistautuneet pohjimmiltaan poistamaan kaikki ihmisten erot, kaiken yksilöllisyyden.

Viime vuosina on esimerkiksi tullut ilmeiseksi, että marxismin monimutkaisen yhteiskunnallisen filosofian ydin ei sijaitse, kuten siltä vaikutti 1930- ja 1940 luvilla, marxilaisissa taloudellisissa opeissa: työn arvoteoriassa, tutussa tuotannontekijöiden sosialistisessa valtion omistusoikeuden ehdotuksessa sekä talouden ja yhteiskunnan keskitetyssä suunnittelussa. Marxismin taloudelliset teoriat ja ohjelmat ovat, käyttäen

marxilaista termiä, pelkästään huoliteltu ”ylärakenne” pystytettynä marxilaisten pyrkimysten ytimen ympärille. Niinpä monet marxilaiset ovat viime vuosikymmeninä olleet valmiit hylkäämään työn arvoteorian ja jopa keskitetyn sosialistisen suunnittelun, sillä marxilainen talousteoriaa on kasvavissa määrin hylätty ja yhteiskunnallisen suunnittelun käytännön osoittaessa toimimattomuutensa. Vastaavasti Yhdysvaltain ja ulkomaiden ”uuden vasemmiston” marxilaiset ovat olleet valmiit heittämään yli laidan sosialistisen talousteorian ja käytännön.

Se mitä he *eivät* ole olleet valmiita hylkäämään on marxilaisen ajattelun filosofinen ydin – ei sosialismi tai sosialistinen suunnittelu, keskittyen joka tapauksessa siihen mitä pidetään tilapäisenä kehityksen ”tasona,” vaan itse *kommunismi*. Kommunistinen aate, marxilaisuuden lopullinen päämäärä, kiihottaa nykypäivän marxilaista, nostattaen hänessä kaikkein palavimmat tunteet. Uuden vasemmiston marxilaisilla ei ole käyttöä Neuvostovenäjälle, koska neuvostoliittolaiset ovat selkeästi siirtäneet kommunistisen ihanteen mahdollisimman kaukaiseen tulevaisuuteen. Uudet vasemmistolaiset eivät ihaile Che Guevaraa, Fidel Castroa, Mao Tse-Tungia pelkästään heidän roolissaan vallankumouksellisina ja sissijohtajina, vaan enemmänkin heidän jatkuvien toistuvien pyrkimystensä takia harpata kommunismiin mahdollisimman pikaisesti.[6]

Karl Marx oli epämääräinen ja utuinen kuvatessaan kommunistista ideaalia, puhumattakaan nimenomaisesta polusta sen saavuttamiseksi. Mutta eräs olennainen ominaisuus on työnjaon hävittäminen. Päinvastoin kuin nykyisen käsityksen mukaan, Marxin nyt suosituilla ”vieraantumisen” käsitteellä oli hyvin vähän tekemistä erillisyyden tai tyytymättömyyden kanssa psykologisessa merkityksessä. Käsite koostui yksilön ”erkaantumisesta” työn tuotoksesta. Esimerkiksi työläinen työskentelee terästehtaalla. Luonnollisesti hän kuluttaa itse hyvin vähän tai ei ollenkaan tuottamaansa terästä; hän ansaitsee tuotteensa arvon rahahyödykkeen muodossa, ja sen jälkeen hän tyytyväisenä käyttää rahat ostaakseen haluamaansa muiden ihmisten tuotteista. Näin A tuottaa terästä, B munia, C kenkiä jne. ja sen jälkeen jokainen vaihtaa ne rahaa käyttämällä muiden tuotteisiin. Marxille tämä markkinoiden ilmiö ja työnjako oli radikaalisesti paha, sillä se merkitsi ettei kukaan kuluttanut lainkaan *omia* tuotteitaan. Siten terästyöläinen ”erkaantui” teräksestään, suutari kengistään jne.

Minusta sopiva vastaus tähän ”ongelmaan” vaikuttaisi olevan, ”Entä sitten?” Miksi kenenkään tulisi välittää tämän tyyppisestä ”erkaantumisesta”? Varmasti maanviljelijä, suutari ja terästyöläinen ovat hyvin tyytyväisiä myymään tuotteensa ja vaihtamaan sen haluamiinsa tuotteisiin; riistetään heiltä tämä ”erkaantuminen” ja he olisivat mitä tyytymättömämpiä sekä kuolemassa nälkään. Sillä jos maanviljelijän ei sallittaisi tuottaa enempää viljaa tai munia kuin hän kuluttaa, tai suutarin enempää kenkiä kun hän voi käyttää, tai terästyöläisen enempää terästä kun hän pystyy käyttämään, on selvää että valtaosa väestöstä näkisi pikaisesti nälkää ja loput alenisivat alkukantaiselle selviytymisen tasolle, elämän ollessa ”häijyä, julmaa ja lyhyttä.”[7] Mutta Marxille tämä olosuhde oli paha seuraus individualismista ja kapitalismista ja se täytyi hävittää.

Marx oli lisäksi täysin tietämätön tosiasiaista, että jokainen työnjakoon osallistuva tekee yhteistyötä markkinatalouden kautta, vaihtaen toistensa tuotteisiin ja lisäten tuottavuutta ja elintasoa kaikille. Marxille kaikki *ero* ihmisten välillä ja sen vuoksi kaikki työnjaon erikoistuminen on ”ristiriita”, ja kommunistinen päämäärä on korvata tämä ”ristiriita” harmonialla kaikkien kesken. Tämä tarkoittaa, että marxilaiselle kaikki yksilölliset erot, kaikki ihmisten erilaisuus ja ”ristiriidat” tulee pyykäistä pois ja korvata muurahaiskeon yhtenevyydellä.

Friedrich Engels katsoi että työnjaon ilmeneminen pirstoi väitetyn luokattoman harmonian ja alkukantaisen yhteiskunnan yhtenäisyyden, ja oli vastuussa yhteiskunnan hajoamisesta erillisiin ja ristiriitaisiin luokkiin. Siten Marxille ja Engelsille työjako tuli hävittää luokkaristiriitojen lopettamiseksi ja saattamiseksi voimaan ”luokattoman yhteiskunnan” ideaalin harmonia, täydellisen yhtenevyyden yhteiskunta.[8]

Siten Marx näkee kommunistisen ihanteensa ainoastaan ”sen jälkeen kun yksilöiden orjuuttava alistuminen työnjakoon, ja siten myös älyllisen ja fyysisen työn vastakohtiin ovat hävinneet.”[9] Marxille ihanteellinen kommunistinen yhteiskunta on sellainen, kuten professori Gray sen ilmaisee, jossa ”kaikkien tulee tehdä kaikkea.” Marxin *Saksalaisen ideologian* mukaan:

”Kommunistisessa yhteiskunnassa, jossa kellään ei ole yksinomaisen toiminnan piiriä vaan kaikki voivat tulla päteviksi haluamallaan osa-alueella, yhteiskunta säätelee yleistä tuotantoa ja siten tekee minulle mahdolliseksi tehdä yhtä asiaa tänään ja toista huomenna, metsästää aamulla, kalastaa iltapäivällä, hoitaa karjaa illalla, kritisoida päivällisen jälkeen, ainoastaan koska minulla on mieli, tulematta koskaan metsästäjäksi, kalastajaksi, paimeneksi tai kriitikoksi.”[10]

Ja marxilainen August Bebel sovelsi johdonmukaisesti tätä diletanttia vaikutelmaa naisten rooliin:

”Eräänä hetkenä käytännöllisenä työntekijä jossain teollisuudenalassa, hän on seuraavana hetkenä kouluttaja, opettaja, terveydenhoitaja; kolmantena osana päivää hän harjoittaa jotain taidetta tai edistää tiedettä; ja neljännessä osassa hän täyttää jotain hallinnollista tehtävää.”[11]

Kommuunin käsite sosialistisessa ajattelussa saa keskeisen merkityksensä nimenomaan keinona hävittää yksilölliset erot. Kommuuni ei pelkästään omista kaikkia tuotannontekijöitä jäsentensä kesken. Kommuuniselle ihanteelle on ratkaisevaa, että jokainen suorittaa kaikkia tehtäviä, joko kaikkia kerralla tai nopeassa kierrossa. Ilmiselvästi kommuuni ei voi tulla toimeen kuin alkukantaisella tasolla, vain muutamilla yhteisillä tehtävillä, saavuttaakseen tämän ihanteen. Tästä syystä uuden vasemmiston kommuunissa, jossa jokaisen henkilön odotetaan suorittavan kaikkia tehtäviä tasapuolisesti; jälleen, erikoistuminen karkotetaan, ja kukaan ei voi kehittää voimiaan täyteen mittaansa. Tästä syystä nykyään ihaillaan Kuubaa, joka on pyrkinyt painottamaan ”moraalia” taloudellisten tuotannon kannustimien sijaan, ja joka on perustanut kommuuneja Isle of Pinesiin. Tästä syystä Maoa ihannoidaan, joka on pyrkinyt luomaan yhteneviä urbaani- ja maaseutukommuuneja, joka on viime aikoina lähettänyt useita miljoonia opiskelijoita pysyvään maanpakoon maatalousalueiden eturintamaan poistaakseen ”ristiriidan älyllisen ja fyysisen työn väliltä.”[12]

Venäjän ja Kiinan välisen eron ytimessä on tosiaankin Venäjän käytännöllinen kommunistisen ihanteen hylkääminen verrattuna Kiinan ”fundamentaaliselle” omistautumiselle alkuperäiselle vakaumukselle. Jaettu omistautuminen kommuunille selittää myös yhtenevyydet uuden vasemmiston, 1800-luvun utopiasosialistien,[13] ja kommunististen anarkistien, anarkistisen siiven välillä, joka on aina jakanut marxilaisten kommuunien ihanteen.[14]

Kommunisti kieltäisi, että hänen ihanteensa tukahduttaisi jokaisen ihmisen persoonallisuuden. Päinvastoin, vapautettuna työnjaon rajoitteista, jokainen henkilö kehittäisi täysin *kaikkia* hänen voimiaan joka suuntaan. Jokainen ihminen olisi täysin kykenevä kaikilla elämän ja työn osa-alueisll. Kuten Engels ilmaisee tämän kirjassaan *Anti-Dühring*, kommunismi antaisi ”jokaiselle yksilölle mahdollisuuden kehittää ja harjoittaa kaikki kykyjään, fyysisiä ja älyllisiä, kaikkiin suuntiin...”[15] Ja Lenin kirjoitti vuonna 1920 hävittääkseen ”työnjako ihmisten välillä, opettaakseen ja kouluttaakseen ihmisiä, antaakseen heille *monipuolisen kehityksen ja monipuolisen koulutuksen*, jotta he *ovat kykeneviä tekemään kaikkea*. Kommunismi etenee ja sen tulee edetä tätä päämäärää kohden, ja *tulee saavuttamaan sen...*”[16]

Tämä absurdi ihanne – ihmisen ”kyvystä tehdä kaikkea” – on ainoastaan toteuttamiskelpoinen jos (a) kaikki tekevät kaikkea hyvin huonosti, tai (b) on vain muutamia asioita tehtävänä tai (c) kaikki on ihmeellisesti muunnettu yli-ihmisiksi. Professori Mises toteaa osuvasti, että ihanteellinen kommunistinen ihminen on diletantti, ihminen joka tietää vähän kaikesta ja ei tee mitään hyvin. Kuinka hän voi kehittää *mitään* voimistaan ja kyvyistään, jos häntä estetään kehittämistä yhtäkään niistä missään jatkuvassa laajuudessa? Kuten Mises sanoo Bebelin utopiasta,

”Tiede ja taide ovat siirretty vapaa-aikaan. Tällä tavoin Bebelin mukaan tulevaisuuden yhteiskunta ”tulee omamaan kaikenlaisia tiedemiehiä ja taiteilijoita lukemattomissa määrin.” Nämä, useiden taipumustensa mukaisesti, tulevat harjoittamaan opintojaan ja taiteitaan vapaa-ajallaan... Kaikkea älyllistä työtä hän pitää pelkkänä diletanttisuutena... Mutta tästä huolimatta tulee kysyä voiko mieli näissä olosuhteissa luoda sitä vapautta, jota ilman se ei voi olla olemassa.

Ilmeisesti kaikki taiteellinen ja tieteellinen työ, joka vaatii aikaa, matkustamista, teknistä koulutusta ja suuria materiaalisia kuluja, ei tulisi kuuloonkaan.”[17]

Jokaisen maapallon henkilön aika ja energia ovat välttämättömästi rajallista; sen vuoksi kehittääkseen *mitään* kyvyistään täyteen mittaansa, on tarve keskittyä ja erikoistua joihinkin toisten sijaan. Kuten Gray kirjoittaa,

”Että jokaisella henkilöllä tulisi olla mahdollisuus kehittää *kaikkia* kykyjään, fyysisiä ja älyllisiä *kaikkiin* suuntiin, on unelma joka riemastuttaa ainoastaan yksinkertaisen näkemystä, tietämättömänä rajoitteista, joita ihmisen elämän kapeat rajat asettavat. Sillä elämä on sarja valintojen tekemistä, ja jokainen

valinta on samalla kieltäytyminen....

Jopa Engelsin tulevan satumaan asukkaan täytyy päättää ennemmin tai myöhemmin haluaako hän olla Canterburyn arkkipiispa vai ensimmäinen meri lordi, pyrkiikö hän olemaan erinomainen viulisti vai nyrkkeilijä, tulisiko hänen valita tietää kaiken kiinalaisesta kirjallisuudesta vai makrillin elämän tuntemattomista puolista.”[18]

Luonnollisesti ainoa tapa ratkaista tätä ongelmaa on kuvitella uuden kommunistisen ihmisen olevan supermies. Marxisti, Karl Kautsky, vakuutti, että tulevassa yhteiskunnassa ”uudentyyppinen ihminen tulee esiin...yli-ihminen ... ylevä ihminen.”

Leon Trotsky profetoi, että kommunismissa

”... ihmisestä tulee ylivoimaisesti vahvempi, viisaampi, ylevämpi. Hänen kehostaan harmonisempi, hänen liikkeistään rytmisempiä, hänen äänestään musikaalisempi ... Ihmisten keskiarvo tulee nousemaan Aristoteleen, Goethen ja Marxin tasolle. Näiden muiden korkeuksien yläpuolelle nousee uusia huippuja.”[19]

Viimevuosina kommunistit ovat tehostaneet toimiaan työnjaon lopettamiseksi ja alentaakseen kaikki yksilöt yhtenevyyteen. Fidel Castron pyrkimyksiä ”rakentaa kommunismia” Isle of Pinesiin ja Mao Tse-Tungin kulttuurivallankumousta heijastellaan miniatyyrimuodossa Amerikan uuden vasemmiston lukuisissa pyrkimyksissä muodostaa hippikommuuneja ja luoda järjestäytyneitä ”kollektiiveja,” joissa jokainen tekee kaikkea ilman erikoistumisen hyötyjä.[20]

Päinvastaisesti Jugoslavia on ollut melko epätoivoinen kommunistisesta liikkeestään siirtymällä pikaisesti vastakkaiseen suuntaan – kohti yhä kasvavaa vapautta, yksilöllisyyttä ja vapaiden markkinoiden toimintaa – ja on osoittautunut vaikutusvaltaiseksi johtamaan muita Itä-Euroopan ”kommunistisia” maita (merkittävimpinä Unkaria ja Tšekkosloviaa) samaan suuntaan.[21]

III.

Yksi tapa tutkia kaikkien yksilön voimien ”harmonisen” kehityksen laajuutta erikoistumisen puuttuessa on arvioida mitä todella tapahtui alkukantaisten tai ennen teollistumisen aikakausia. Ja tosiaankin monet sosialistit ja teollisen vallankumouksen vastustajat ylistävät alkukantaisia ja ennen teollistuneita ajanjaksoja harmonian, yhteisön ja sosiaalisen kuulumisen kultaisena aikana – rauhallisena ja onnellisena yhteiskuntana, jonka tuhosi yksilöllisyyden kehitys, teollinen vallankumous ja

markkinatalous.

Uusi vasemmisto painottaa erityisesti myös teknologian ja työnjaon paheksumista, yhtäläillä toiveen ” palaamisesta maahan” ja hurmion yhteisöstä ja ”heimosta” kanssa. Kuten John W. Aldridge tarkkaavaisesti huomauttaa, nykyinen uusi vasemmisto koostuu käytännössä lähes sukupolvellisesta heimosta, joka demonstroi kaikkia yhtenevän ja vaihtokelpoisen lauman ominaispiirteitä, varustettuna vähäisellä tai ei lainkaan yksilöllisyydellä sen jäsenten kesken.

Vastaavasti 1800-luvun alun saksalainen taantumuksellinen, Adam Müller, tuomitsi

”turmeltuneen taipumuksen jakaa työtä kaikilla yksityisen liiketoiminnan alueilla... Työnjako laajoissa kaupungeissa tai teollisilla tai kaivosalueilla murentaa ihmisen, täysin vapaan ihmisen pyöriin, rulliin, puoliin, kuiluihin jne., pakottaa hänet kertakaikkisen yksipuoliseen ulottuvuuteen jo yksipuolisessa alueessa yhden tarpeen täyttämässä...”[23]

Johtavat 1800-luvun alun konservatiivit Bonald ja de Maistre, jotka idealisoivat feodaalijärjestystä, tuomitsivat individualismin silloista yhteiskuntajärjestystä ja sosiaalista koheesiota häiritsevänä.[24] Ranskalainen aikalainen vanhoillinen, Jacques Ellul, uutta vasemmistoa hyvin suosivassa kirjassaan *The Technological Society*, tuomitsee ”meidän epäinhimilliset tehtaamme, meidän tyydyttämättömät aistit ... meidän vieraantumisemme luonnosta.” Keskiajalla päinvastaisesti Ellul väittää, ”Ihminen etsi avoimia tiloja ... mahdollisuutta liikkuu... ilman jatkuvasti törmäämättä muihin ihmisiin.”[25] Samaan aikaan sosialistisella puolella taloudellinen historioitsija [Karl Polanyin](#) vaikutusvaltaisessa kirjassaan *The Great Transformation* tekee väitteestään aikaisemman yhteiskunnallisen harmonian häirinnästä individualismin, markkinatalouden ja työnjaon taholta kirjan keskeisen teeman.

Omalta osaltaan alkukantaisen palvonta on looginen jatke esiteollisen palvonnalle. Tämä palvonta ulottuu nykyaikaisista hienostuneista älyköistä Rousseauin ”ylhäisistä raakalaisista” ja romanttisen liikkeen tähän olioon suuntaamasta huomiosta aina valkoisten älykköjen Mustien Panttereiden ihailuun asti.[26] Mitä tahansa muuta primitiivisen palvonnan patologia heijastaakaan, niin perustava osa sitä on syvälle juurtuneena yksilöllisen erilaisuuden vihaan. Luonnollisesti mitä alkukantaisempi ja vähemmän sivistynyt yhteiskunta on, sitä vähemmän monipuolisempi ja

yksilöityneempi se voi olla.[27] Osa tätä alkukantaisuutta heijastaa myös vihaa älyä ja sen toimintaa kohtaan, sillä järjen käytön ja ymmärryksen vahvistaminen johtaa moniarvoisuuteen ja yksilöllisten saavutusten eriarvoisuuteen.

Yksilön edistymiseksi ja kehittymiseksi järjen ja ymmärryksen tulee olla *aktiivista*, sen tulee ilmentyä yksilön mielen todellisuuden ainesosien työskentelyssä ja muuntamisessa. Aristoteleen ajoista lähtien klassinen filosofia esitti ihmisen ainoastaan toteuttavan itseään, luontoaan, ja persoonallisuuttaan tarkoituksellisessa toiminnassa maailmassa. Tällaisesta järkevästä ja tarkoituksenmukaisesta toiminnasta sivilisaation teot ovat kehittyneet. Romanttinen liike on päinvastaisesti aina ylistänyt lapsen passiivisuutta, joka väistämättömästi tietämättömänä ja epäkypsänä reagoi aina ainoastaan ympäristöönsä sen sijaan että toimisi sitä muuttaakseen. Tämä pyrkimys ylistää passiivisuutta ja nuoria sekä vähätellä älykkyyttä on saavuttanut nykyisen ilmiänsä uudessa vasemmistossa, joka palvoo sekä nuoruutta *per se* että välinpitämättömän ja tarkoituksettoman spontaanisuuden passiivista asennetta. Uuden vasemmiston passiivisuus, sen toive elää yksinkertaisesti ja ”harmoniassa” ”maan” kanssa sekä oletettujen luonnon rytmien kanssa juontuu täysin rousseaulaisesta romanttisesta liikkeestä. Kuten romanttinen liike, se on tietoinen sivilisaation ja erilaistuneen ihmisen hylkääminen alkukantaisen, tietämättömän ja lauman kaltaisen ”heimon” puolesta.[28]

Jos järki, tarkoitus ja toiminta torjutaan, niin romanttisessa pantheonissa ne korvataan analysoimattomilla spontaaneilla ”tunteilla.” Ja koska tunteiden kirjo on suhteellisen pieni verrattuna älyllisiin saavutuksiin, ja ainakaan ne eivät ole objektiivisesti toisen henkilön tiedossa, tunteiden painottaminen on toinen tapa poistaa moniarvoisuus ja epätasa-arvoisuus yksilöiltä.

Irvin Babbitt, terävä romantiikan kriitikko, kirjoitti romantiikan liikkeestä:

”Koko liike on täynnä tietämättömyyden ja niiden ylistystä, jotka vielä nauttivat sen vähäisistä eduista – sivistymättömistä, talonpojista ja ennen kaikkea lapsista. Rousseaulaisten voidaan sanoa ennen kaikkea löytäneen lapsuuden runous.... mutta joka toisinaan vaikuttaa melko raskaalta rationaalisuuden uhrukselta. Sen sijaan että annettaisiin asioiden kukoistuksen kadota analyysin kautta, tulisi, kuten Coleridge kertoo meille, *vajota takaisin* hurskaaseen lapsenkaltaiseen ihmetyksen tilaan. Kuitenkaan

kasvaminen eettisesti ei tarkoita vajoamista takaisin, vaan ponnistelua kivuliaasti eteenpäin. Päinvastaisen vakuuttelu on aikuistumisen kyvyttömyyden julistamista... [Romantikko] on valmis vakuuttamaan, että se mikä tulee lapselle spontaanisti on ylivertaista kypsän ihmisen harkitulle moraalille. Maeterlinckin mukaan kaikkien viisaiden puheet kalpenevat ohikulkevan lapsen tiedostamattomalle viisaudelle.”[29]

Toisen terävänäköisen romantiikan ja alkukantaisuuden kritiikin kirjoitti Ludwig von Mises. Hän toteaa, että ”koko romantikkojen heimo” on parjannut erikoistumista ja työnjakoa. ”Heille ihminen menneisyydestä, joka kehitti voimiaan ’harmonisesti,’ on ihanteellinen: ihannetta, joka ei enää siis inspiroi meidän degeneroitunutta aikaamme. He suosittavat taantumista työnjaosta...” sosialistien päihittäessä kumppaninsa romantikot tässä suhteessa.[30] Mutta olivatko alkukantaiset tai esiteolliset ihmiset etuoikeutettuja kehittämään itseään vapaasti ja harmonisesti? Mises vastaa:

”On tuloksetonta etsiä tasapainoisesti kehittyneitä ihmisiä taloudellisen kehityksen alusta. Lähes omavarainen taloudellinen alamainen, kuten hänet tunnemme kaukaisten laaksojen eristäytyneenä talonpoikana, ei osoita mitään tästä yllhäisestä, harmonisesta kehon, mielen ja tunteiden kehityksestä, joksi romantikot hänet lukevat. Sivilisaatio on vapaa-ajan ja mielenrauhan tuotetta, jonka ainoastaan työnjako pystyy mahdollistamaan. Mikään ei ole enemmän väärin kuin oletus, että ihminen ilmeni aluksi historiassa riippumattomana yksilöllisyytenä ja ainoastaan [yhteiskunnan] evoluutiossa... hän menetti ... henkisen itsenäisyytensä. Kaikki alkukantaisten ihmisten historia, todisteet ja havainnot heidän elämästään ovat täysin vastoin tätä näkemystä. Alkukantaiselta ihmiseltä puuttuu kaikki yksilöllisyys meidän merkityksessä. Kaksi eteläisen Tyynenmeren saaristolaista muistuttavat toisiaan paljon läheisemmin kuin kaksi 1900-luvun lontoolaista. Persoonallisuutta ei annettu ihmiselle alussa. Se on hankittu yhteiskunnan kehityksen saatossa.”[31]

Tai voimme huomioida Charles Silbermanin kritiikin Jacques Ellulin rapsodiaan ”elämän ja luonnon perinteisistä rytmeistä” joita esiteollinen ihminen eli verrattuna ”epäinhimillisiin tehtaisiin ... erkaantumiseemme luonnosta.” Silberman kysyy:

”Mutta mihin vertaisimme tätä epäinhimillistettyä maailmaa? Kauniiseen, harmoniseen elämään, jota esimerkiksi kiinalaiset tai vietnamilaiset talonpoikaisnaiset elävät työskennellen pelloilla lähellä luontoa kaksitoista tuntia päivässä – lähellä niitä olosuhteita, joissa suurin osa naisista (ja miehistä) on työskennellyt ... läpi koko ihmiskunnan historian? Tämä on olosuhde, jota Ellul ihanoi.”

Ja Ellulin ylistyslauluun keskiajan liikkuvuudesta, avaruudesta ja väljyydestä:

”Tämä olisi ollut hätkähdyttävä uutinen keskiaikaiselle talonpojalle, joka eli vaimon, lapsiensa, muiden sukulaisten ja todennäköisesti myös eläinten kanssa yhden huoneen olkimajassa. Ja jopa aateliston tapauksessa, oliko keskiajalla tosiaan enemmän mahdollisuuksia ”liikkumiselle,” jolloin matkustus tapahtui jalan tai kaviolla, kuin nykyaikana, jolloin terästyöläiset viettävät sapattinsa Euroopassa?”[32]

Raakalaisen ei pelkästään oleteta olevan ”ylhäinen” vaan myös äärimäisen onnellinen. Rousseaulaisista aina mitä Erich Fromm on kutsunut Norman O Brownin ja Herbert Marcusen ”lapsenomaiseksi Paratiisiksi” saakka, romantikot ovat ylistäneet spontaanisuuden ja lapsenomaisuuden aikaansaamaa onnellisuutta. Aristoteleelle ja klassisille filosofeille onnellisuus oli *toimimista* ihmisen ainutlaatuisen ja rationaalisen luonteen mukaisesti. Marcuselle, kaikki tarkoituksenmukainen, rationaalinen toiminta on lähtökohtaisesti ”tukahduttavaa,” johon hän vertaa spontaanin leikin ”vapautunutta” tilaa. Lukuun ottamatta yleistä puutetta, jonka ehdotettu työn lakkauttaminen toisi mukanaan, lopputulos olisi perustavanlaatuisen *onnettomuus*, sillä kukaan yksilö ei pystyisi toteuttamaan itseään, hänen yksilöllisyytensä katoaisi pääosin, sillä ”monipuolisen” leikin maailmassa kaikki olisivat käytännössä samanlaisia.

Jos punnitsemme alkukantaisen ihmisen väitettyä onnellisuutta, meidän tulee myös huomioida, että hänen elämänsä oli Hobbesin kuuluisan lauseen mukaisesti ”häijyä, julmaa ja lyhyttä.” Oli olemassa ainoastaan muutamia lääkkeitä tauteja vastaan; ei ollut mitään nälänhätää vastaan, sillä maailmassa, joka on erossa alueiden keskinäisiltä markkinoilta ja hädin tuskin toimeentulontason yläpuolella, mikä tahansa lasku paikallisessa ruuan tarjonnassa vähentää väestömäärää. Täyttäen romantikkojen unelmat, alkukantainen heimo on ympäristönsä passiivinen luomus, ilman keinoja tekoihin selviytyäkseen ja muuntaakseen sitä. Täten kun paikallinen ruuan tarjonta alueella on ehtynyt, ”iloisesti-kulkee-onnekkaisesti” heimo kuolee *ryhmässä*.

Lisäksi meidän tulee ymmärtää, että alkukantainen kohtaa maailman, jota hän ei voi ymmärtää, koska hän ei ole paljoakaan perehtynyt rationaaliseen, tieteelliseen tutkimukseen sen toiminnasta. *Me* tiedämme mikä ukkosmyrsky on, ja sen vuoksi suojaudumme siltä rationaalisin toimin; mutta sivistymätön ei tiedä, ja sen vuoksi

arvelee Ukkosenjumalan olevan häneen tyytymätön ja sitä tulee lepyttää uhrauksin ja uhrilahjoin. Koska sivistymättömällä on luonnonlakien (käsite joka hyödyntää järkeilyä ja tiedettä) koostamasta maailmasta ainoastaan rajallinen käsitys, hän uskoo maailmaa hallitsevan oikulliset henget ja demonit, joista jokaista voidaan ainoastaan lepyttää rituaaleilla tai magialla sekä noitatohtorien tietämyksellä, joka keskittyy niiden lepyttämiseen.[33] Uuden vasemmiston astrologian ja vastaavien mystisten uskojen renessanssi leimaavat paluuta tällaisiin primitiivisiin taian muotoihin. Sivistymätön on niin peloissaan, niin sidottuna epärationaalisiin tabuihin ja heimonsa tapoihin, ettei hän pysy kehittämään yksilöllisyyttään.

Jos heimon tavat rampauttivat ja hillitsivät jokaisen yksilön kehitystä, silloin samoin tekivät myös moninaiset kastijärjestelmät ja esiteollisten yhteiskuntien rajoitusten ja pakkokeinojen verkostot, jotka pakottivat jokaisen seuraamaan periytyviä isänsä ammatin jalanjalkia. Jokainen lapsi tiesi syntymästään lähtien olevansa tuomittu seuraamaan esi-isiensä jalanjalkia, huolimatta päinvastaisista kyvyistä tai taipumuksista. ”Yhteiskunnallisen harmonian” ja ”kuuluvuuden tunteen” merkantilismin, kiltojen ja luokkajärjestelmän aiheuttamina tarjosivat sellaisen tyytyväisyyden, että sen jäsenet jättivät järjestelmän tuskat saadessaan siihen mahdollisuuden. Saadessaan vapauden valita, kylänmiehet hylkäsivät heimonsa syleilyn tullakseen vapaampiin, ”atomistisiin” kaupunkeihin etsimään työtä ja mahdollisuuksia. On tosiaankin erikoista, että romantikot, jotka kaipaavat tarunomaista säätyjen ja aseman palauttamista, kieltävät jokaiselta yksilöltä mahdollisuuden valita vapaasti markkinoiden ja sääty- tai heimoyhteisön väliltä. Uusi kultainen kausi tulee poikkeuksetta asettaa voimaan pakkokeinoin.

Onko tosiaankin sattumaa, että alikehittyneiden maiden alkuperäisasukkaat, heille annettaessa mahdollisuus, poikkeuksessa hylkäävät heidän ”kansankulttuurinsa” läntisten tapojen, elintason ja ”coca-colasaation” puolesta? Esimerkiksi muutamassa vuodessa japanilaiset hylkäsivät riemuissaan heidän vuosisatoja vanhat perinteiset kulttuurinsa ja kansantapansa, ja kääntyivät lännen aineellisten saavutusten ja markkinatalouksien puoleen. Alkukantaiset heimot ovat myös innokkaita, annettaessa siihen mahdollisuus, eriytymään ja kehittämään markkinataloutta, karistamaan pysähtynyt ”harmoniansa” ja korvamaan taikuutensa löydettyjen lakien tietämyksellä. Huomattava antropologi, Branislaw Malinowski, osoitti, että alkukantaiset käyttävät

taikuutta ainoastaan peittämään niitä luonnon osa-alueita, joista he ovat tietämättömiä; niillä alueilla, joilla he ovat saavuttaneet ymmärryksen luonnollisten prosessien toiminnasta, taikuutta ei, hyvin järkevästi, käytetä.[34]

Erityisen silmiinpistävä esimerkki innokkaasta kokonaisvaltaisen markkinatalouden kehityksestä alkukantaisten heimolaisten kesken on pääosin julistamaton Länsi-Afrikan tapaus.[35] Ja Bernard Siegel on osoittanut, että kun alkukantainen yhteisö tulee laajaksi sekä teknologisesti ja yhteiskunnallisesti monimutkaiseksi kuten Guatemalan Penajachelien tapauksessa, markkinatalous väistämättömästi liittyy tähän kasvuun erikoistumisellaan, kilpailulla, käteisostoksilla, kysynnällä ja tarjonnalla, hinnoilla ja kustannuksille jne.[36]

Tämä on siten seikkaperäinen todiste siitä, että jopa itse alkukantaiset heimolaiset eivät perusta alkukantaisuudestaan ja käyttävät ensimmäisen eteen tulevan mahdollisuuden siitä paetakseen; pääasiallinen linnake alkukantaisuuden rakastamiselle vaikuttaa löytyvän ilmiselvästi ei-primitiivisten romanttisten älykköjen parista.

Toinen alkukantainen instituutio, jota monet yhteiskuntatieteilijät ovat ylistäneet, on ”laajennetun perheen” järjestelmä, jonka harmonian ja aseman väitetyksi nykyaikaisen lännen individualistinen ”ydinperhe” on rikkonut. Kuitenkin laajennetun perheen järjestelmä on ollut vastuussa luovan ja tuottavan yksilön rampauttamisesta sekä yhtäläillä taloudellisen kehityksen hillitsemisestä. Länsi-Afrikan kehitystä on näin ehkäisyt laajennetun perheen käsite, jossa, jos yksi ihminen vaurastuu, hän on velvollinen jakamaan palkkionsa sukulaistensa kanssa, täten kuluttaen hänen palkkionsa tuottavuudesta ja rampauttaen hänen menestyksen kannustimet, samaan aikaan tukien sukulaisten joutilasta elämää perheen työttömyyskorvauksilla. Ja heimon tuottavat jäsenet eivät myöskään vaikuta olevan kovin tyytyväisiä tähän väitettyyn harmoniseen sosiaaliseen siteeseen. Professori Bauer huomauttaa, että

”... useat myöntävät yksityisissä keskusteluissa, että he pelkäävät kauhulla näitä laajoja velvoitteita ... Perhejärjestelmän velvoitteiden pelko on osittain vastuussa laajasta tekstiilien ja helyjen käytöstä säästämisen keinona verrattuna tuottavimpiin sijoitusten muotoihin, jotka todennäköisemmin kiinnittävät sukulaisten huomion.”

Ja monet afrikkalaiset eivät luota pankkeihin, ”peläten, että ne saattavat paljastaa perheenjäsenille tilin saldon. Sen vuoksi he suosivat säästöjensä pitämistä takan alla tai haudattuna maahan.”[37]

Itse asiassa alkukantainen yhteisö kaukana onnellisesta, harmonisesta ja idyllisestä on paljon todennäköisemmin keskinäisen epäluulon ja menestyneempien tai enemmän suosittujen kateuden alaisena, niin läpituokevan kateuden, että sen läsnäolon pelossa se rampauttaa kaiken henkilökohtaisen ja yleisen taloudellisen kehityksen. Saksalainen sosiologi Helmut Schoeck tärkeässä viimeaikaisessa teoksessaan *Envy* siteeraa lukuisia tutkimuksia tästä läpituokevasta vaikutuksesta. Täten antropologi Clyde Kluckhohn löysi Navahoilta ”henkilökohtaisen menestyksen” tai ”henkilökohtaisen saavutuksen” käsitteen täydellisen puuttumisen; ja tällainen menestys yhdistettiin automaattisesti muiden hyväksikäyttöön ja sen vuoksi varakkaammat Navaho-intiaanit kokivat itsensä jatkuvan yhteiskunnallisen paineen alaiseksi antaakseen pois rahansa. Allan Holmberg löysi Bolivian Siriono intiaanin syövän yksin yöllä, sillä jos hän syö päivällä, kerääntyy hänen ympärilleen ryhmä tuijottaen häntä kateellisen vihaisena. Sirionojen ratkaisu tähän on, että reaktiona tähän läpituokevaan paineeseen, kukaan ei vapaaehtoisesti jaa ruokaa kenenkään kanssa. Sol Tax löysi, että kateus ja kateuden pelko ”pienessä yhteisössä, jossa kaikki naapurit vahtivat ja kaikki ovat naapureita” sai aikaan kehityksen puutteen ja muutoshitauden tuottavampaan talouteen Guatemalan intiaanien keskuudessa. Ja kun Pueblo-intiaanien heimo osoitti erikoistumisen ja työnjaon alkua, heidän kumppaniheimolaistensa kateus yllytti heidät toimenpiteisiin lopettaakseen tämän kehityksen, mukaan lukien fyysisen omaisuuden tuhoamisen niiltä, jotka vaikuttivat millään lailla paremmin toimeentulevilta kuin kumppaninsa.

Oscar Lewis sai selville Meksikon intiaanien kylässä erittäin kokonaisvaltaisen pelon muiden kateudesta, pelon joka saa aikaan intensiivistä salamyhkäisyyttä. Lewis kirjoitti:

”Henkilö joka puhuu vähän, pitää asiansa omana tietonaan ja pitää tiettyä etäisyyttä muihin, omaa pienemmän mahdollisuuden luoda vihamiehiä tai tulla kritisoinnin tai kateuden kohteeksi. Omista suunnitelmista ostaa tai myydä tai matkustaa ei yleensä keskustella.”[38]

Professori Schoeck kommentoi:

”... on vaikeaa kuvitella mitä yhteisön taloudelliselle ja tekniselle kehitykselle merkitsee, kun lähes automaattisesti ja periaatteellisesti tulevaisuuden ulottuvuus on kielletty ihmisten välisessä kanssakäymisessä ja keskusteluissa, kun siitä ei voida edes keskustella. Kaikkiällä läsnä oleva kateus, pelko siitä ja sitä hautovia kohtaan irrottaa ihmiset kaikenlaisesta tulevaisuuteen suuntautuvasta yhteisöllisestä toiminnasta ... Kaikki pyrkimykset, valmistelut ja suunnitelmat tulevaisuuden osalta voidaan toteuttaa ainoastaan sosiaalisesti hajautuneiden, salailevien henkilöiden toimesta.”[39]

Lisäksi tässä meksikolaisessa kylässä kukaan ei varoita tai kerro toiselle välittömästä vaarasta toisen omaisuudelle; ei ole minkäänlaista inhimillisen sosiaalisen solidaarisuuden tunnetta.

Aritama intiaanien keskuudessa Kolumbiassa Reichel-Dolmatoffs raportoivat:

”Jokainen yksilö elää jatkuvassa muiden maagisen aggression pelossa ja kylässä on yleinen keskinäisen epäluulon sosiaalinen ilmapiiri, joka läpäisee kaikki elämän osa-alueet. Kaikkein välittömin syy maagiselle aggressiolle on kateus. Kaikkea sitä kadelditaan mikä voidaan tulkita henkilökohtaiseksi eduksi muihin nähden: hyvää terveyttä, taloudellista varallisuutta, hyvää ulkonäköä, suosiota, tasapainoista perhe-elämää, uutta mekkoa. Nämä kaikki ja muut aspektit pitävät sisällään arvovaltaa ja sen mukana muihin nähden valtaa ja auktoriteettia. Näin ollen aggressiivisen magian pyrkimyksenä on estää tai tuhota tämä voima ja toimia tasapainottavana voimana.”[40]

Reichel-Dolmatoffsit huomasivat myös, että jos eräs ryhmän jäsenistä Aritamassa työskenteli nopeammin tai paremmin kuin kumppaninsa, hänen työpisteensä merkittiin ristillä seuraavana päivänä ennen hänen tuloaan, ja hänen kateelliset kollegansa rukoilivat Jumalaa tehdäkseen tämän kyvykkäämmän työntekijän hitaaksi ja väsyneeksi.

Viimeiseksi, Watson ja Samora löysivät pääasialliseksi syyksi, alempiluokkaisten espanjaa puhuvien kansalaisten epäonnistumiselle nousta yhtäläiseen asemaan ylemmän luokan englantilaisen yhteisön kanssa eteläisen Coloradon vuoristokaupungissa, espanjalaisen ryhmän katkeran kateuden jokaista kohtaan joka onnistui nousemaan ylöspäin. Jokaista joka työskentelee päästäkseen ylöspäin pidetään ihmisenä ”joka on myynyt itsensä angloille,” ”joka on kiivennyt kansansa selkää myöden.”[41]

Antropologi Eric Wolf on jopa luonut uuden termin ”institutionaalinen kateus” kuvaamaan tällaisia läpitunkevia instituutioita, mukaan lukien mustan magian harjoittamista ja pelkoa näissä alkukantaisissa yhteiskunnissa.[42] Schoeck toteaa:

”Institutionaalinen kateus ... tai sen kaikenkattava pelko tarkoittaa, että on vähän mahdollisuuksia yksilölliselle taloudelliselle edistymiselle ja ei lainkaan kontakteja ulkopuoliseen maailmaan, jonka kautta yhteisö voisi toivoa kehittyvänsä. Kukaan ei uskalla osoittaa mitään, joka saattaa saada ihmiset ajattelemaan hänen olevan parempi. Innovaatiot ovat epätodennäköisiä. Maataloudelliset menetelmät pysyvät koko kylän haitaksi perinteisinä ja alkukantaisina, koska kaikki poikkeamat aikaisemmista tavoista kohtaavat kateuden asettamat rajoitukset.”[43]

Ja Schoeck vetää yhteen osuvasti:

”Täällä ei ole nähtävissä mitään läheisestä yhteisöstä, joka väitetysti on olemassa alkukantaisten ihmisten keskuudessa vaurautta edeltävinä aikoina – mitä köyhempänä sitä pidetään, sitä suurempi on yhteisöllisyyden tunne. Sosiologinen teoria olisi välttänyt monet virheet, jos tätä ilmiötä olisi havainnoitu ja arvioitu kunnolla sata vuotta sitten. Myytti kultaisesta aikakaudesta, jolloin vallitsi yhteiskunnallinen harmonia, koska jokaiselle henkilöllä oli yhtä vähän kuin viereisellä, lämmin ja antelias yhteisöllisyyden henki yksinkertaisissa yhteiskunnissa oli tosiaankin pääosin ainoastaan myytti, yhteiskuntatieteilijöiden olisi pitänyt tietää paremmin kuin muodostaa siitä sarja utopian standardeja, joilla kritisoida omia yhteiskuntiaan.”[44]

Yhteenvetona Ludwig von Misesin pureva kritiikki romantiikkaa vastaan ei vaikuta ylilyönniltä:

”Romantiikka on ihmisen kapinointia järkeä vastaan yhtä lailla kuin olosuhteita, joiden alaisena hän joutuu elämään. Romantikko on unelmoija; hän onnistuu helposti kuvitteluissaan syrjäyttämään logiikan ja luonnon lait. Ajatteleva ja rationaalisesti toimiva ihminen pyrkii pääsemään eroon taloudellisella toiminnalla ja työllä tyydyttämättömien halujen epämukavuudesta; hän tuottaa parantaakseen asemaansa. Romantikko ... kuvittelee menestyksen mukavuudet, mutta ei tee mitään niiden saavuttamiseksi, hän ei pyri eroon esteistä; hän pelkästään poistaa ne kuvitelmissaan ... Hän vihaa työtä, taloutta ja järkeä. Romantikko pitää kaikkia yhteiskunnallisen sivilisaation lahjoja itsestään selvinä ja lisäksi kaipaa kaikkea hienoa ja kaunista, joita, kuten hän ajattelee, kaukaiset ajat ja olennot omasivat tai tarjoavat. Eurooppalaisen kaupunkielämän mukavuuksien ympäröimänä hän kaipaa olevansa intialainen rajah, beduiini, merirosvo tai trubaduuri. Mutta hän näkee ainoastaan sen osan näiden ihmisten elämästä, joka vaikuttaa hänelle mieluisalta ... Heidän olemassaolonsa vaarallinen luonne, heidän olosuhteidensa suhteellinen köyhyys, heidän kurjuutensa ja vastoinkäymisensä – näitä asioita hänen mielikuvituksensa tahdikkaasti ylenkatsoo: kaikkea kirkastaa ruusuinen hohto. Verrattuna tähän unelmien ihanteeseen, todellisuus näyttää kulottuneelta ja

pinnalliselta. On ylitettävä vastoinkäymisiä, joita unelmissa ei esiinny... Täällä on työtä tehtävänä, keskeytyksettä, uutterasti... Täällä joutuu kyntämään ja kylvämään, jos haluaa niittää. Romantikko valitsee olla hyväksymättä kaikkea tätä. Lapsen itsepintaisuudella hän kieltäytyy tunnistamasta tätä. Hän pilkkaa ja ivaa; hän halveksuu ja vihaa keskiluokkaisia.”[45]

Romanttista, tai alkukantaista, asennetta kritisoi loistavasti myös espanjalainen filosofi Ortega y Gasset:

”... läpikotaisin alkukantaisten ihmisten olemassaolo on mahdollista ... niiden jotka ovat pysyneet liikkumattomassa, pysähtyneessä aamuhämärässä, joka ei koskaan edisty keskipäivää kohden. Näin tapahtuu ainoastaan maailmassa, joka on pelkästään Luontoa. Mutta niin ei tapahdu sivilisaation maailmassa, joka on meidän. Sivilisaatio ei ole ”pelkästään siellä,” se ei ole itseään ylläpitävää. Se on keinotekoisia... jos haluat käyttää hyväksesi sivilisaation etuja, mutta et ole valmis huolehtimaan sivilisaation ylläpitämisestä – olet mennyttä. Hyvin nopeasti huomaat olevasi ilman sivilisaatiota ... Alkukantainen metsä ilmenee sen luonnollisessa tilassaan ..Viidakko on aina alkukantainen ja päinvastaisesti kaikki alkukantainen on pelkkää viidakkoa.”[46]

Ortega lisää, että sen tyylinen ihminen – jonka hän näkee nousevan esiin, nykyaikainen ”massa-ihminen” – ”uskoo sivilisaation, johon hän on syntynyt ja jota hän hyödyntää, olevan yhtä spontaani ja itsestään tuottava kuin Luonto...” Mutta massa-ihmiselle, laumaihmiselle, on myös luonteenomaista painaa alas ne yksilöt jotka eroavat massasta: ”Massat ... eivät halua jakaa elämää niiden kanssa jotka eivät kuulu siihen. Niillä on kuolettava viha kaikkea sitä kohtaan, mikä ei kuulu niihin.”[47]

IV.

Vasemmisto ei tietenkään ilmaise vaatimuksiaan moniarvoisuudesta eroon pääsemisen termeillä; se mihin se pyrkii kuulostaa semanttisesti paljon miellyttävämmältä: *tasa-arvoon*. Tasa-arvon nimissä vasemmisto pyrkii kaikenlaisiin keinoihin progressiivisesta verotuksesta kommunismin lopulliseen asteeseen saakka.

Mutta filosofisesti, mitä on ”tasa-arvo”? Termiä ei tule jättää analysoimatta ja hyväksyä lähtökohtaisesti. Valitaan kolme kokonaisuutta: A, B ja C. A:n, B:n ja C:n sanotaan olevan ”tasa-arvoisia” toisiinsa nähden (ts. $A=B=C$) jos löydetään erityinen ominaisuus, jossa kolme kokonaisuutta ovat yhtäläisiä ja identtisiä. Lyhyesti, tässä on kolme yksilöllistä ihmistä: A, B ja C. Jokainen saattaa olla jossain suhteessa

samanlainen, mutta erilainen muissa. Jos jokainen heistä on tarkalleen 178cm pitkä, he ovat silloin *tasa-arvoisia* toisiinsa nähden *pituuudessa*. Tasa-arvon käsitteen keskustelustamme seuraa, että A, B ja C voivat olla *täysin* ”tasa-arvoisia” toisiinsa nähden ainoastaan, jos he ovat identtisiä tai yhteneviä *kaikissa* piirteissään – lyhyesti, jos he kaikki ovat, kuten samankokoiset mutterit ja pultit, täysin vaihtokelpoisia keskenään. Siten näemme, että ihmisen tasa-arvoisuuden ihanne *voi ainoastaan* pitää sisällään täydellisen yhtenevyyden ja täysivaltaisen yksilöllisyyden hävittämisen.

Siten on korkea aika vapauden, yksilöllisyyden, työnjaon ja taloudellisen vaurauden sekä selviytymisen arvostajien lopettaa myöntymisen oletetulle tasa-arvoisuuden ihanteen jaloudelle. Liian usein ”konservatiivit” ovat tunnustaneet tasa-arvon ihanteen ainoastaan nalkuttaakseen sen ”epäkäytännöllisyydestä.” Filosofisesti ei voi olla eroa teorian ja käytännön välillä. Tasa-arvoiset toimenpiteet eivät ”toimi,” koska ne ovat ihmisen perusluonnetta vastaan, sitä mitä yksilölliselle ihmiselle todella tarkoittaa olla täysin ihminen. Vaatimus ”tasa-arvoon” on seireenin laulu, joka voi ainoastaan tarkoittaa kaiken sen tuhoamista, jota vaalimme ihmisenä olemisessa.

Ironisesti ”tasa-arvon” termillä on meille positiivinen konnotaatio sen aikaisemmasta radikaalisti erilaisesta käytöstä. ”Tasa-arvon” käsite saavutti laajalle levinneen suosionsa 1700-luvulla klassisen liberalismiin aikana, jolloin se *ei* tarkoittanut aseman ja toimeentulojen yhtäläisyyttä, vaan jokaisen ihmisen vapautta ilman poikkeuksia. Lyhyesti, noina päivinä ”tasa-arvo” tarkoitti vapautumista ja täyden vapauden yksilöllistä käsitettä kaikille henkilöille.

Siten biokemisti Roger Williams viittaa oikein, että lause ”vapaa ja tasa-arvoinen” itsenäisyysjulistuksessa oli valitettava kiertoilmaisu paremmasta toteamuksesta, joka sisältyi Virginian kansalaisoikeuksiin... ”kaikki ihmiset ovat luonnostaan yhtä vapaita ja itsenäisiä.” Toisin sanoin ihmiset voivat olla *tasa-arvoisesti vapaita* ilman olematta *yhteneviä*.”[48]

Tämä libertarinen vakaumus oli muotoiltu erityisellä todistusvoimalla Herbert Spencerin teoksessa ”Law of Equal Liberty” ehdotettuna peruslähtökohtana hänen yhteiskuntafilosofialleen:

”...ihmisen onnellisuus voidaan saavuttaa ainoastaan hänen kykyjään käyttämällä....Mutta tämän velvollisuuden täyttäminen pitää väistämättömästi sisällään ennako-oletuksen toiminnan vapaudesta. Ihminen ei pysty harjoittamaan luonnonlahjojaan ilman tiettyä ulottuvuutta. Hänelle tulee olla vapaus tulla ja mennä, katsoa, tuntee, puhua, työskennellä; hankkia ruokaa, vaatetusta, suojaa ja täyttää luonteensa yksittäisiä ja kaikkia tarpeita... Harjoittaakseen kykyjään hänellä tulee olla vapaus kaikkeen siihen mitä hänen lahjansa suorastaan vaativat häntä tekemään... Sen vuoksi hänellä on *oikeus* tähän vapauteen. Tämä ei kuitenkaan ole yhden vaan kaikkien oikeus. Kaikilla on lahjoja. Kaikki on tarkoitettu ... [harjoittamaan] niitä. Sen vuoksi kaikkien tulee olla vapaita tekemään niitä asioita, joista niiden harjoittaminen koostuu. Tarkoittaen että kaikilla tulee olla oikeus tekojen vapauteen. Ja täten väistämättömästi ilmenee rajoitus. Sillä jos ihmisillä on samat vaateet siihen vapauteen, jota tarvitaan heidän kykyjensä harjoittamiseen, tällöin jokaisen vapauden täytyy olla rajoittuneena muiden vastaavaan vapauteen.... Mistä syystä päädymme yleiseen väitelauseeseen, että jokainen ihminen voi vaatia harjoittaakseen lahjojaan täyttä vapautta, joka on yhteensopiva jokaisen muun ihmisen vastaavan vapauden kanssa.”[49]

Näin ainoastaan tietty *vapauden* tasa-arvo – vanhempi ihmisen tasa-arvon näkemys – on yhtenevä ihmisen perusluonteen kanssa. *Olosuhteiden* tasa-arvo alentaisi ihmiskunnan muurahaiskeon olemassaolon tasolle. Onneksi yksilöitynyt ihmisen luonto liittoutuneena maan maantieteelliseen moninaisuuteen tekee täydellisen tasa-arvon ihanteen saavuttamattomaksi. Mutta valtava määrä vahinkoa – yksilöllisyyden rampauttamisen yhtäläillä taloudellisen ja yhteiskunnallisen tuhon lisäksi – voidaan aikaansaada tällä pyrkimyksellä.

Siirrytään tasa-arvosta epätasa-arvon käsitteeseen, olosuhteeseen joka vallitsee silloin kun jokainen ihminen *ei* ole identtinen kaikkiin muihin nähden kaikissa ominaispiirteissään. On ilmeistä, että epätasa-arvo virtaa väistämättömästi erikoistumisesta ja työnjaosta. Näin ollen vapaa talous ei tule pelkästään johtamaan ammattien moninaisuuteen, yhden ollessa leipuri, toisen näyttelijä ja kolmannen insinööri jne., vaan erityistä *epätasa-arvoa* tulee ilmenemään rahallisessa toimeentulossa ja asemassa sekä jokaisen ammatin kontrollin laajuudessa. Vapaiden markkinoiden taloudessa jokainen henkilö pyrkii ansaitsemaan rahallisen toimeentulon, joka vastaa hänen tuottavan panoksensa arvoa kuluttajien halujen ja tarpeiden tyydyttämisessä. Taloudellisen terminologian mukaisesti jokainen ihminen pyrkii ansaitsemaan toimeentulon, joka vastaa hänen ”rajatuottavuuttaan” hänen erityisen panoksensa osalta kulutuskysynnän tyydyttämisessä. Kehittyneessä yksilöllisyyden moninaisuuden maailmassa selkeästi jotkut ihmiset ovat älykkäämpiä,

toiset valppaampia ja kauaskatseisempia kuin muu osa väestöstä. Silti toiset ovat samaan aikaan kiinnostuneempia alueista, jotka tuottavat suurempia rahallisia hyötyjä; ne jotka onnistuvat löytämään raakaöljyä, tulevat korjaamaan suurempia rahallisia palkkioita kuin ne jotka pysyvät toimistoavustajan tehtävissä.

Monet älyköt ovat tottuneet julistamaan markkinoiden ”epäoikeudenmukaisuutta” niiden suodessa paljon korkeamman rahallisen toimeentulon filmitähdelle kuin esimerkiksi sosiaalityöntekijälle, tällä tavoin palkiten paljon enemmän ”aineellista” kuin ”henkistä.” Kuitenkin vaikuttaa että jos sosiaalityöntekijän oletettu ”hyvyys” tosiaankin sijaitsee hänen ”henkisytydessään,” niin on varmasti sopimatonta ja epäjohtonmukaista vaatia, että hän vastaanottaa enemmän ”aineellisia” mukavuuksia (rahaa) suhteessa filmitähteen. Vapaassa yhteiskunnassa ne jotka kykenevät tarjoamaan hyödykkeitä ja palveluita, joita kuluttajat arvostavat ja ovat valmiita ostamaan, vastaanottavat juuri sen mitä kuluttajat ovat valmiita kuluttamaan. Ne jotka itsepintaisesti menevät alemmin hinnoiteltuihin ammatteihin, joko koska he suosivat sitä työtä tai he eivät ole riittävän kykeneviä korkeammin palkatuille aloille, voivat vaivoin valittaa matalan palkkansa ansaitsemista.

Jos täten tulojen *epätasa*-arvo on väistämätön seuraus vapaudesta, tällöin on myös epätasa-arvo kontrollista. *Missä tahansa* organisaatioissa, oli se sitten liikeyritys, maja tai bridge-kerho, tulee aina olemaan vähemmistö ihmisiä, jotka nousevat johtajien asemaan, ja toisia, jotka pysyvät seuraajina rivijäseninä. Robert Michels havaitsi tämän erääksi merkittäväksi laiksi sosiologiassa, ”Oligarkian rautaiseksi laiksi.” Kaikessa järjestäytyneessä toiminnassa aihepiiristä riippumatta pienestä määrästä ihmisiä tulee ”oligarkkisia” johtajia ja muut tulevat seuraamaan heitä.

Markkinataloudessa johtajat, ollen tuottavampia tyydyttämään kuluttajia, tulevat väistämättä ansaitsemaan enemmän rahaa kuin rivijäsenet. Muissa organisaatioissa ero ilmenee ainoastaan kontrollissa. Mutta molemmissa tapauksissa kyvykkyys ja mielenkiinto valitsevat ne, jotka nousevat huipulle. Parhain ja omistautunein teräksen tuottaja nousee teräsyhtyrityksen johtajuuteen; kaikkein kyvykkäin ja energisin tapaa nousta paikallisen bridge-kerhon johtoon ja niin edelleen.

Pitää paikkansa, että tämä kyvykkyuden ja omistautumisen prosessi oman tasonsa

löytämisessä toimii parhaiten ja jouhevimmmin instituutioissa kuten markkinatalouden liikeyrityksissä. Siinä jokainen yritys asettuu rahallisten voittojen ja kuluttajille sopivilla tuotteilla myytyjen tulojen ansaitsemisen järjestyksen alaiseksi. Jos johtaja tai työntekijä epäonnistuu työssään, voittojen menetys tarjoaa hyvin nopea signaalin siitä että jotain on pielessä ja että näiden tuottajien tulee korjata toimiaan. Markkinoiden ulkopuolisilla organisaatioilla, joille voitot eivät tarjoa testiä tehokkuudesta, voi muilla varsinaisen toimintaan kuulumattomilla ominaisuuksilla olla paljon helpommin merkitystä oligarkian jäsenten valinnassa. Siten paikallinen bridge-kerho saattaa valita johtajansa ei pelkästään kyvykkyyden ja kerhon toimintaan omistautumisen perusteella, vaan myös epäolennaisilla jäsenyyden suosimilla rodullisilla tai fyysisillä ominaispiirteillä. Tämä tilanne on paljon vähemmän todennäköinen silloin, kun altistutaan rahallisille tappioille myöntymällä tällaisille ulkoisille tekijöille.

Tarvitsee vain katsoa ympärilleen jokaista ihmisen toimintaa tai organisaatiota, pientä tai suurta, poliittista, taloudellista, hyväntekeväisyyttä tai viihteellistä, nähdäkseen oligarkian rautaisen lain yleismaailmallisuuden. Esimerkiksi viidenkymmenen jäsenen bridge-kerhossa, sen juridisesta muodosta välittämättä, suurin piirtein puolitusinaa pyörittää toimintaa. Michels löysi itse asiassa oligarkialain havainnoimalla jäykkää, byrokraattista, oligarkkista hallintoa, joka vallitsi 1800-luvun Euroopan sosiaalidemokraattisissa puolueissa, vaikka nämä puolueet olivat mukamas omistautuneet tasa-arvolle ja työnjaon hävittämiselle.[50] Ja nimenomaisesti ilmiselvään tulojen, vallan ja oligarkkisen hallinnon jähmettyneeseen epätasa-arvoon Neuvostoliiton tasa-arvoon pyrkinyt uusi vasemmisto tuli täysin pettyneeksi. Kukaan ei ylistä Brežneviä tai Kosyginia.

Uuden vasemmiston pyrkimys tasa-arvolla paeta oligarkialain epätasa-arvoa ja oligarkiaa selittää sen epätoivoiset ponnistelut päättää eliitti johtajuus sen omissa organisaatioissa. (Taatusti ei ole mitään viitteitä valta-eliitin minkäänlaisesta häviämisestä usein ylistetyssä Kuubassa tai Kiinassa.) Uuden vasemmiston aikainen tarmokkuus tasa-arvon suuntaan ilmeni ”osallistuvan demokratian” käsitteenä. Sen sijaan että organisaation jäsenet valitsisivat eliitti-johtajuuden, teorian mukaan, jokainen henkilö osallistuisi tasa-arvoisesti kaikkeen organisaation päätöksentekoon. Todennäköisesti tämä jokaisen yksilön suoran ja tiiviin osallistumisen *tunne* selittää

massojen kiivaan innokkuuden hyvin aikaisessa vaiheessa Neuvostovenäjän ja Kuuban vallankumouksellisissa hallinnoissa – innokkuuden joka nopeasti katosi väistämättömän oligarkian alkaessa tulla kontrolliin ja massaosallistumisen hävitessä.

Vaikka osallistuviksi demokraateiksi havittelevat ovat osoittaneet kovaa yhteiskuntamme byrokraattisen hallinnon kritiikkiä, itse käsite sitä sovellettaessa törmää hyvin pikaisesti oligarkialakiin. Sillä jokainen joka on istunut minkä tahansa osallistuvaa demokratiaa soveltavan organisaation kokouksissa, tuntee nopeasti kehittyvän voimakkaan kyllästymisen ja tehottomuuden. Sillä jos jokaisen henkilön täytyy osallistua yhtäläisesti kaikkiin päätöksiin, päätöksiin omistetun ajan pitää tulla lähes rajattomaksi, ja organisaation prosesseista *syntyy* sinänsä oma elämä osallistujille. Tämä on yksi syy siihen miksi monet uuden vasemmiston organisaatioista alkavat nopeasti vaatimaan jäseniensä asumista kommuuneissa ja koko elämänsä omistamista organisaatiolle – varsinaisesti sulauttaakseen elämänsä organisaatioon. Sillä jos he todella elävät ja toimivat osallistuvassa demokratiassa, he tuskin pystyvät tekemään muuta. Mutta tästä konseptin pelastamisen pyrkimyksestä huolimatta, väistämätön kokonaistehottomuus ja kokonaisvaltainen ikävystyminen varmistavat, että ainoastaan kaikkein tarmokkaimmin omistautuneet eivät hylkää organisaatiota. Lyhyesti, jos se voi ollenkaan toimia, osallistuva demokratia voi toimia ainoastaan niin pienissä ryhmissä, että ne ovat itse asiassa ”johtajia” ilman seuraajia.

Loppupäätelmänä, jotta mikään organisaatio voi menestyä, sen täytyy lopulta päätyä erikoistuneiden ”ammattilaisten,” sen tehtäviin omistautuneiden ja toteuttamaan kykenevien henkilöiden vähemmistön käsiin. Kummallista kylläkin, juuri Lenin, huolimatta hänen tyhjistä puheistaan tasa-arvoisen kommunismin äärimmäisen ihanteen puolesta, tunnisti että onnistuakseen myös vallankumouksen tulee olla omistautuneiden ammattilaisten, ”edelläkävijöiden” vähemmistön johtama.

Lisäksi uuden vasemmiston intensiivinen pyrkimys tasa-arvoon selittää sen omalaatuisen koulutuksen teorian – teorian, jolla on ollut erittäin merkittävä vaikutus nykyiseen opiskelijaliikkeeseen Amerikan yliopistoissa viime vuosina. Teorian mukaan, päinvastoin kuin ”vanhanaikaisissa” opetuksen käsitteissä, opettaja *ei tiedä enempää* kuin kukaan hänen oppilaistaan. Siten kaikki ovat ”tasa-arvoisissa”

olosuhteissa; kukaan ei ole missään suhteessa toista parempi. Koska ainoastaan imbesilli väittäisi todella, että oppilas tietäisi yhtä paljon kyseessä olevan aihealueen sisällöstä kuin hän professorinsa, tätä tasa-arvon väitettä on puolustettu argumentoimalla sisällön hylkäämiseksi luokkahuoneessa. Tämä sisältö, vakuuttaa uusi vasemmisto, on ”irrelevanttia” oppilaalle, ja siten soveltumaton osa opetuksellista prosessia. Ainoa sovelias aihe luokkahuoneeseen ei ole keskeiset totuudet eikä määrätty lukemisto tai aiheet, vaan avoin, vapaamuotoinen osallistuva keskustelu oppilaan tunteista, koska ainoastaan hänen tunteista ovat todella ”relevantteja” oppilaalle. Ja koska luennoiva metodi totta kai viittaa siihen, että luennoiva professori tietää enemmän kuin oppilaat joilla hän jakaa tietoa, saa myös luennot mennä. Tällainen on uuden vasemmiston esittämä ”opetuksen” karikatyyri.

Eräs kysymys, jonka tämä oppi herättää, ja johon uusi vasemmisto ei koskaan ole todella vastannut, on luonnollisesti, *miksi* oppilaiden tulisi ylipäättänsä olla yliopistoissa. Mikseivät he voisi yhtä hyvin toteuttaa näitä avoimia keskusteluja tunteistaan kotona tai naapuriston karkkikaupassa? Tosiaankin tässä koulutuksellisessa teoriassa koululla ei ole sinänsä mitään erityistä tehtävää; siitä *tulee* tosiasiallisesti paikallinen karkkikauppa, ja se myös sulautuu itse elämään. Mutta silloin jälleen kerran, mihin koulua tarvitaan ollenkaan? Ja miksi oppilaiden tulisi tosiasiallisesti maksaa lukukausimaksuja ja tiedekunnan vastaanottaa palkkaa heidän olemattomista palveluksistaan? Jos kaikki ovat todella tasa-arvoisia, miksi pelkästään tiedekunnalle maksetaan?

Joka tapauksessa tunteiden painottaminen kurssien rationaalisen sisällön sijaan varmista tasa-arvoisen koulun; tai paremminkin, koulu sinänsä saattaa kadota, mutta ”kurssit” ovat varmasti tasa-arvoisia, sillä jos ainoastaan ”tunteista” keskustellaan, silloin varmasti jokaisen tunteet ovat kutakuinkin ”tasa-arvoisia” muiden kanssa. Heti kun järki, äly ja saavutukset sallitaan täydessä mitassaan, epätasa-arvon demoni tulee nopeasti nostamaan esiin ruman päänsä.

Jos täten luonnollinen kykyjen ja intressien epätasa-arvo ihmisten välillä tekee eliiteistä väistämättömiä, ainoa järkevä vaihtoehto on hylätä tasa-arvon harha ja hyväksyä yleinen välttämättömyys johtajilla ja seuraajille. Libertaristin, vapaan yhteiskunnan aatteelle omistautuneen henkilön, tehtävä ei ole parjata eliittejä, jotka,

kuten tarve vapaudelle, juontuvat suoraan ihmisen luonnosta. Libertaristin päämäärä on paremminkin muodostaa vapaa yhteiskunta, yhteiskunta jossa jokaisella henkilöllä on vapaus löytää paras tasonsa. Tällaisessa vapaassa yhteiskunnassa jokainen on ”tasa-arvoinen” ainoastaan vapaudessa, samaan aikaan ollen erilainen ja poikkeava kaikilla muilla tavoin. Tässä yhteiskunnassa eliitit, kuten kaikki muutkin, ovat vapaita nousemaan parhaalle tasolleen.

Jeffersonin termistöllä, tulemme löytämään ”luonnollisia aristokraatteja,” jotka nousevat kaikilla alueilla huomattavuuteen ja johtajuuteen. Tarkoituksena on antaa näiden luonnollisten aristokraattien nousta, eikä ”keinotekoisien aristokraattien” hallita – niiden jotka hallitsevat pakkovallan keinoin. Keinotekoiset aristokraatit, *pakottavat* oligarkit, ovat henkilöitä, jotka nousevat valtaan loukkaamalla kanssaihmistensä vapauksia, kieltämältä heiltä heidän vapautensa. Luonnolliset aristokraatit päinvastaisesti elävät vapaudessa ja harmoniassa kanssaihmistensä kanssa, ja nousevat harjoittamalla yksilöllisyyttään ja korkeimpia lahjojaan palvelemalla lähimmäisiään, joko organisaatiossa tai tuottamalla kuluttajille tehokkaasti. Itse asiassa pakottavat oligarkit nousevat poikkeuksesta valtaan tukahduttamalla luonnollisia eliittejä, muiden ihmisten kanssa; kaksi johtajuuden laatua ovat vastakohtaisia.

Valitaan hypoteettinen esimerkki mahdollisesta konfliktin tapauksesta näiden kahden erilaisen eliittiluokan välillä. Suuri joukko ihmisiä ryhtyy vapaaehtoisesti ammattijalkapalloon, myyden palveluksiaan innokkaalle kuluttavalle yleisölle. Huipulle nousee nopeasti parhaiden luonnollinen eliitti – kaikkein kyvykkäimmät ja sitoutuneemmat – jalkapallon pelaajat, valmentajat ja pelin järjestäjät. Tässä meillä on esimerkki luonnollisen eliitin noususta vapaassa yhteiskunnassa. Sitten valtiota kontrolloiva valtaeliitti päättää viisautessaan, että kaikki ammattiurheilijat, ja erityisesti jalkapalloilijat, ovat pahoja. Valtio tekee ammattilaisjalkapallosta laitonta ja sen sijaan määrää kaikki ottamaan osaa paikalliseen eurytmian kerhoon massaosallistumisen korvaajana. Tässä valtion hallitsijat ovat selkeästi pakottava oligarkia, ”keinotekoinen eliitti,” käyttäen voimaa alistaakseen vapaaehtoisen tai luonnollisen eliitin (yhtäläillä loppuväestön kanssa).

Libertaristista näkemystä vapaudesta, valtiosta, yksilöllisyydestä, kateudesta ja

pakkovallasta *vastaan* luonnolliset eliitit ei ole koskaan ilmaistu ytimekkäämmin tai suuremmalla tarmolla kuin H.L. Mencken toimesta:

”Kaikki hallinnot ovat pohjimmiltaan salaliitto ihmisen ylivoimaisuutta vastaan: sen yksi pysyvä päämäärä on alistaa ja rampauttaa häntä. Jos se on aristokraattinen järjestäytymisessään, silloin se pyrkii suojelemaan henkilöä, joka on ainoastaan laissa ylivoimainen, siltä henkilöltä, joka on tosiasiallisesti ylivoimainen; jos se on demokraattinen, silloin se pyrkii suojelemaan henkilöä, joka on kaikilla tavoin molempia vähäisempi. Eräs sen päätehtävistä on pitää ihmiset kurissa pakottamalla, tehdä heistä mahdollisimman paljon yhdenlaisia ja mahdollisimman paljon riippuvaisia toisistaan, etsiä ja taistella ihmisten omaperäisyyttä vastaan. Se näkee originaalisessa ideassa ainoastaan mahdollisen muutoksen ja siten sen etuoikeuksien loukkauksen. Kaikkein vaarallisin henkilö kaikille hallinnoille on ihminen, joka kykenee omaan ajatteluun, ilman vallitsevia uskomuksia ja tabuja.”[51]

Vastaavasti libertaristinen kirjoittaja Albert Jay Nock näki vasemmiston ja oikeiston välisessä ristiriidassa

”pelkästään kamppailun kahden ihmismassan ryhmän välisen kamppailun, yhden suuren ja köyhän, toisen pienen ja rikkaan ... Kamppailun päämääränä oli valtiokoneiston kontrollista saatavat aineelliset hyödyt. On helpompaa ottaa haltuun varallisuutta (tuottajilta) kuin tuottaa sitä; ja niin kauan kuin valtio tekee varallisuuden haltuunotosta laillistetun etuoikeuden asian, niin kauan kinastelu tästä etuoikeudesta jatkuu.”[52]

Helmuet Schoeckin [Envy](#) esittää vahvan perustelun näkemykselle, että nykyaikainen tasa-arvon pyrkimys sosialismiin ja vastaaviin aatteisiin on erilaisen ja poikkeavan kateuden mielistelyä, mutta sosialistisella pyrkimyksellä poistaa kateutta tasa-arvolla ei ole koskaan mitään toivoa onnistumisesta. Sillä aina tulee olemaan henkilökohtaisia eriyvyyksiä kuten ulkonäössä, kyvyissä, terveydessä, hyvässä ja huonossa onnessa, joita ei mikään tasa-arvon ohjelma, kuinka ankara tahansa, ei voi pyyhkiä pois, ja joihin kateus pystyy kiinnittämään huomionsa.

Alkuperäinen artikkeli: [Freedom, Inequality, Primitivism, and the Division of Labor](#)

Viitteet:

[1] Vapauden, erilaisuuden ja jokaisen yksilön kehityksen keskinäisistä suhteista, katso Wilhelm von Humboldtin klassinen teos, *The Limits of State Action* (Cambridge University Press, 1969). Vapauden välttämättömyydestä yksilöllisyyden kehityksessä, katso myös Josiah Warren, *Equitable Commerce* (New York: Burt Franklin, 1965) ja Stephen Pearl Andrews, *The Science of Society* (London: C. W. Daniel, 1913).

[2] Ekonomistit Bauer ja Yamey vakuuttavasti määrittävät taloudellisen kehityksen ”avoinna olevien vaihtoehtojen määrän laajentumisena ihmisille kuluttajina ja tuottajina.” Peter T. Bauer ja Basil S. Yamey, *The Economics of Underdeveloped Countries* (Cambridge: Cambridge University Press, 1957), s. 151.

[3] Katso George J. Stigler, "The Division of Labor is Limited by the Extent of the Market," *Journal of Political Economy* (June, 1951), s. 193.

[4] Ludwig von Mises, *Socialism: An Economic and Sociological Analysis* (New Haven: Yale University Press, 1951), s. 292–95, s. 303.

[5] Historioitsijat ovat viime vuosikymmeninä muistuttaneet meitä, ettei Englannissa eikä myöskään Yhdysvalloissa valtio rajoittanut itseään tiukasti *laissez fairen* ajatukseen. Pitää paikkansa; mutta meidän tulee verrata tätä aikakautta valtion rooliin aiempiin – ja myöhempisiin – päiviin nähdäksemme eron merkittävyyden. Täten, cf. Karl Wittfogel, *Oriental Despotism* (New Haven: Yale University Press, 1957).

[6] Uusi vasemmisto esimerkiksi sivuuttaa ja halveksuu Marshall Titaon huolimatta hänen yhtäläisen merkittävästä roolista marxilaisena vallankumouksellisena, sissijohtajana ja kapinallisena Neuvostovenäjän sanelua vastaan. Syynä, kuten alempana tullaan näkemään, on Titon urauurtavuus siirtymisessä marxismista yksilön filosofiaan ja markkinatalouteen.

[7] Luonnollisesti on vaikeaa nähdä kuinka aineettomia *palveluita* voitaisiin tuottaa lainkaan ilman ”erkaantumista,” Kuinka esimerkiksi opettaja voi opettaa, jos hänen ei sallita ”erkaannuttavan” koulutuspalveluitaan tarjoamalla niitä oppilailleen?

[8] Täten, katso Alexander Gray, *The Socialist Tradition* (London: Longmans, Green, 1947), s. 306, 328.

[9] Karl Marx, *Critique of the Gotha Programme* (New York: International Publishers, 1938), s. 10.

[10] Lainaus Graystä, *The Socialist Tradition*, s. 328. Gray huvittavasti lisää: "Lyhyt viikonloppu maatilalla on saattanut vakuuttaa Marxin siitä, että karjalla itsellään saattaa olla eräitä vastalauseita tulla paimennetuksi illalla tällaisella epämuodollisella tavalla."

[11] August Bebel, in *Women and Socialism*. Lainattuna Mises, *Socialism*, s. 190n.

[12] Viime aikainen uutisraportti paljasti, että Kiina on nyt pehmentänyt hyökkäystään

älyllistä työvoimaansa vastaan. Oppilaiden ja työläisten vaihtaminen keskenään näyttää toimineen huonosti, on tullut ilmi, että ”opettajien ja teknisen koulutuksen puute on hankaloittanut teollista kehitystä ja tuotantoa viime vuosina.” Lisäksi, ”työläiset eivät usein vaikuta tulleen karaistuneiksi, vaan pehmentyneen altistumisessaan toimettomampaan elämään, taasen monet opiskelijat sen sijaan että kokisivat elämän maatilalla palkitsevana, pakenevat Kiinasta tai tekevät itsemurhan.” Lee Lescase, "China Softens Attitude on Profs. School Policy," *The Washington Post* (July 23, 1970), s. A12.

[13] Utopistisesta sosialistista, katso Mises, *Socialism*, s. 168.

[14] On todennäköistä, että Maon erityiselle omistautumiselle kommunistisille aatteelle vaikutti hänen anarkistina olemisensa ennen marxilaiseksi tulemistaan.

[15] Lainattuna Gray, *The Socialist Tradition*, s. 328.

[16] Kursiivi Leninin. V.I. Lenin, [*Left-Wing Communism: An Infantile Disorder*](#).

[17] Mises, *Socialism*, s. 190.

[18] Gray, *The Socialist Tradition*, s. 328.

[19] Quoted in Mises, *Socialism*, s. 164.

[20] Näin eräs uuden vasemmiston lehden, *The Guardian*, pääkritiikki siitä eronneen *The Liberated Guardian*in taholta oli, että ensimmäinen toimi samaan tapaan kuin mikä tahansa ”porvarillinen” lehti erikoistuneine toimittajineen, puhtaaksikirjoittajineen, oikolukijoineen, liikehenkilöstöineen jne. Jälkimmäisen tullessa pyöritetyksi ”kollektiivin” toimesta, jossa väitetyksi kaikki tekevät kaikkia tehtäviä ilman erikoistumista. Samaa kritiikkiä, samalla ratkaisulla, sovellettiin naisten puoluekokouksessa, jossa konfiskoitiin uuden vasemmiston viikkolehti, *Rat*. Eräät ”naisten vapautusliikkeen” ryhmät ovat olleet niin äärimmäisiä pyrkimyksessään poistaa yksilöllisyyttä, että he kieltäytyvät tunnistamasta yksilöllisten henkilöiden, kirjoittajien tai puolestapuhujien nimiä.

[21] Näin shokkina ortodokseille kommunisteille ympäri maailmaa tuli vuonna 1958 Jugoslavian kommunistien liiton ohjelma, joka julisti yksilön ”henkilökohtainen intressi ... on yhteiskunnallista kehitystämme liikuttava voima ... Henkilökohtaisen intressin kategorian tasapuolisuus perustuu tosiasiaan, että [Jugoslavian] sosialismi ... ei voi alistaa ihmisen henkilökohtaista onnellisuutta mihinkään ulkopuolisiin ”tavoitteisiin” tai ”korkeampiin päämääriin,” sillä sosialismin korkeimmat tavoitteet ovat ihmisen henkilökohtainen onnellisuus.” *Kommunist* (Belgrade), August 8, 1963. Lainattuna R. V. Burks, "Yugoslavia: Has Tito Gone Bourgeois?" *East Europe* (August, 1965), s. 2–14. Katso myös T. Peter

Svennevig, "The Ideology of the Yugoslav Heretics," *Social Research* (Spring, 1960), s. 39–48. Ortodoksikommunistien hyökkäyksistä, katso Shih Tung-Hsiang, "The Degeneration of the Yugoslav Economy Owned by the Whole People," *Peking Review* (June 12, 1964), s. 11–16; ja "Peaceful Transition from Socialism to Capitalism?" *Monthly Review* (March, 1964), s. 569–590.

[22] John W. Aldridge, *In the Country of the Young* (New York: Harper & Row, 1970).

[23] Lainattuna Mises, *Socialism*, s. 304.

[24] Näiden vanhoillisten ajattelijoiden vahvasta vaikutuksesta 1800-luvun marxilaisten ja sosialistien yksilönvastaisuudelle, katso erityisesti Leon Bramson, *The Political Context of Sociology* (Princeton: Princeton University Press, 1961), s. 12–16 ja *passim*.

[25] Katso Ellulin kritiikki Charles Silbermanin, *The Myths of Automation* (New York: Harper & Row, 1966), s. 104–105.

[26] Täten, katso Tom Wolfen tarkkaavaisen satiirinen artikkeli, "Radical Chic: That Party at Lenny's," *New York* (June 8, 1970).

[27] Tämä alkukantaisen palvonta läpäisee Polanyisin kirjan, joka yhdessä kohtaa soveltaa vakavasti termiä ”ylhäinen sivistymätön” Etelä-Afrikan kaffiireihin. Karl Polanyi, *The Great Transformation* (Boston: Beacon Press, 1957), s. 157.

[28] Molemmat sekä passiivinen että heimollinen uuden vasemmiston kulttuurin aspekti sisältyivät sen ”Woodstock kansakunnan” ihanteeseen, jossa sadattuhannet laumankaltaiset, erilaistumattomat nuoret rypivät passiivisesti mudassa kuunnellen heidän heimollista musiikkiaan.

[29] Irving Babbitt, *Rousseau and Romanticism* (New York: Meridian Books, 1955), s. 53–54. Uuden vasemmiston passiivisuuden, alkukantaisuuden, epärationaalisen ja yksilöllisyyden hajaantumisen painotus saattaa selittää taolaisen ja buddhalaisen filosofian nykyisen suosion. Katso *ibid.*, s. 297ff.

[30] Mises, *Socialism*, s. 304.

[31] Mises, *Socialism*, s. 305.

[32] Silberman, *The Myths of Automation*, s. 104–105.

[33] Alkukantaisten heimojen käyttämä magia ei myöskään ole mikään todiste ylivoimaisesta, ”idealistisesta” verrattuna maallisiin, ”aineellisiin,” päämääriin. Päinvastoin, maagiset riitit olivat perusteettomia ja virheellisiä keinoja, *joilla* heimot toivoivat saavuttavansa tällaisia aineellisia päämääriä kuten hyvää satoa, vesisadetta jne. Siten Uuden-Guinean Cargo-lahko, havainnoidessaan eurooppalaisten ruuan hankintaa ulkomailta paperinpalasia lähettämällä, matki eurooppalaisia kirjoittamalla rituaalisia lauseita paperinpalasille ja lähettämälle ne merelle, jonka jälkeen he odottivat lasteja ulkomailta. Cf. Ludwig von Mises, *Epistemological Problems of Economics* (Princeton: D. Van Nostrand, 1960), s. 62–66, 102–105.

[34] Bronislaw Malinowski, *Magic, Science, Religion and Other Essays* (New York: Doubleday Anchor Books, 1955), s. 27–31. Katso myös Mises, *Epistemological Problems of Economics*.

[35] Katso inspiroiva keskustelu Peter T. Bauer, *West African Trade* (Cambridge: Cambridge University Press, 1954).

[36] Bernard J. Siegel, "Review of Melville J. Herskovits, *Economic Anthropology*," *American Economic Review* (June, 1953), s. 402. Yksilöllisyyden kehittymisestä Etelä-Afrikan Pondojen keskuudessa, katso Bauer and Yamey, *The Economics of Underdeveloped Countries*, s. 67n. Katso myös Raymond Firth, *Human Types* (New York: Mentor Books, 1958), s. 122; Sol Tax, *Penny Capitalism: A Guatemalan Indian Economy* (Washington, D.C., 1953); ja Raymond Firth ja Basil S. Yamey, eds., *Capital, Saving and Credit in Peasant Societies* (Chicago: Aldine, 1963).

[37] Bauer, *West African Trade*, s. 8. Katso myös Bauer and Yamey, *The Economics of Underdeveloped Countries*, s. 64–67. Vastaavasti, Professor S. Herbert Frankel raportoi kuinka länsiafrikkalaiset tavanomaisesti odottavat pankkien sisäänkäyntien ulkopuolella törmätäkseen sukulaisiinsa pyytääkseen heiltä rahaa heidän lähtiessään. Jokainen henkilö, joka säästää rahaa, joutuu näkemään paljon vaivaa peittääkseen todellisen asemansa sukulaisiltaan. Lainattuna Helmut Schoeck, *Envy: A Theory of Social Behaviour* (New York: Harcourt, Brace & World, 1970), s. 59–60. Afrikan natiivien vastaanottavaisuudesta markkinatalouden kannustimille, katso (Bauerin lisäksi), (*West African Trade*) Peter Kilby, "African Labour Productivity Reconsidered," *Economic Journal* (June, 1961), s. 273–291.

[38] Viitattut teokset ovat Clyde Kluckhohn, *The Navaho* (Cambridge: Harvard University Press, 1946) ja *Navaho Witchcraft* (1944; Boston: Beacon Press, 1967); Allan R. Holmberg, *Nomads of the Lon Bow: The Siriono of Eastern Bolivia* (Washington, D.C.: U.S. Government Printing Office, 1950); Sol Tax, "Changing Consumption in Indian Guatemala," *Economic Development and Cultural Change* (1957); ja Oscar Lewis, *Life in a Mexican Village: Tepoztlan Restudied* (Urbana, Ill.: University of Illinois Press, 1951). Katso Schoeck, *Envy*, s. 26–61.

[39] Katso Schoeck, *Envy*, s. 50.

[40] Gerardo ja Alicia Reichel-Dolmatoff, *The People of Aritama-The Cultural Personality of a Colombian Mestizo Village* (Chicago: University of Chicago Press, 1961), s. 396.

Lainattuna Schoeck, *Envy*, s. 51–52.

[41] Watson ja Samora "Subordinate Leadership in a Bicultural Community: An Analysis," *American Sociological Review*, Vol. 19, No. 4 (Aug., 1954), s. 413–421.

[42] Eric Wolf, "Types of Latin American Peasantry: A Preliminary Discussion." *American Anthropologist* New Series, Vol. 57, No. 3, Part 1 (Jun., 1955), s. 460.

[43] Schoeck, *Envy*, s. 47.

[44] Schoeck, *Envy*, s. 31.

[45] Mises, *Socialism*, s. 463–464. Katso myös José Ortega y Gasset, *The Revolt of the Masses* (New York: W.W. Norton, 1932), s. 63–65.

[46] José Ortega y Gasset, *The Revolt of the Masses* (New York: W. W. Norton, 1932), s. 97.

[47] José Ortega y Gasset, *The Revolt of the Masses* (New York: W. W. Norton, 1932), s. 98, 84. Ortégalle, suuri väijyvä vaara on, että massaihmiset tulevat lisääntyvästi käyttämään valtiota ”murskaamaan alleen jokaisen luovan vähemmistön joka häiritsee sitä – häiritsee sitä millään tavalla: politiikassa, liike-elämässä.” Ibid., s. 133.

[48] Roger J. Williams, *Free and Unequal: The Biological Basis of Individual Liberty* (Austin, Texas: University of Texas Press, 1953), s. 4–5. Williams lisää:

Eikö meidän rakkautemme vapautta kohtaan, joka vaikuttaa olevan sisäsyntyisenä meissä kaikissa, nojaa suoraan *eriarvoisuuksiimme*? Jos me kaikki syntyessä omaisimme kaikki mahdolliset maut ... välittäisimmekö vapaana olemisesta niiden kokemiseksi kuten yksilöllisesti haluamme? ... Minulle vaikuttaa selvältä, että vapauden ajatus seuraa välittömästi tästä ihmisen erilaisuudesta. Jos olisimme kaikki samanlaisia, ei vaikuttaisi olevan tarvetta vapauden kaipuulle; ”oman elämä eläminen” olisi tyhjää, tarkoituksetonta ilmaisu. (Ibid., s. 5, 12.)

[49] Herbert Spencer, *Social Statics* (London: John Chapman, 1851), s. 76–78. Loppuosassa kirjaa Spencer tuo esiin hänen peruseriaatteensa käytännölliset vaikutukset. the Law of Equal Liberty kritiikkiä, katso Murray N. Rothbard, *Power and Market* (Menlo Park, Calif.:

Institute for Humane Studies, 1970), s. 159–160.

[50] Robert Michels, *Political Parties* (Glencoe, Ill.: Free Press, 1949). Katso myös Gaetano Moscan erinomainen työ, *The Ruling Class* (New York: McGraw-Hill, 1939), joka keskittyy vähemmistön ”hallitsevan luokan” väistämättömään valtion vallan hallussapitoon ja käyttöön.

[51] H.L. Mencken, *A Mencken Crestomathy* (New York: Alfred A. Knopf, 1949), s. 145.

[52] Albert Jay Nock, *Memoirs of a Superfluous Man* (New York: Harper, 1943), s. 121.